№ 62

KURYER LITEWSKI

w WILNIE w PIĄTEK DNIA 2 SIERPNIA V. S. 1818 ROKU.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

Gazeta *le Censerv. Impart.* zawiera z *Petersburga* pod 28 lipca: „Wczora (d. 22), N. Cesarzowa Jeymość, Matka, z okoliczności imienin swoich, przyymowała powinszowania Jego Cesarskiey Mości, Nayjaśnieyszey familii Cesarskiey i hołdy uszanowania osób do dworu należących. Uroczyste *Te Deum* śpiewane było w Katedralnym kościele kazańskim i innych parafialnych kościołach tuteyszey stolicy. Wieczorem miasto było oświecone."

Podług *Ruskiego Inwalida*, z dnia 20 lipca: przez rozkaz dzienny, datowany w *Petersburgu* d. 17 lipca: Jenerał-adjutant, *Wasilczyków* 1, dotąd dowódzca dywizyi gwardyi lekkiey jazdy, naznaczony dowódzcą korpusu odwodowego kawaleryi; Jenerał-major *Czalikow*, dowódzca 2giey brygady dywizyi gwardyi lekkiey jazdy, naznaczony dowódzcą teyże dywizyi; Jenerał-adjutant, *Lewaszow*, dowódzca gwardyi półku huzarów, naznaczony dowódzcą 2giey brygady lekkiey jazdy dywizyi gwardyyskiey. Zostający przy naczelniku 4tey dywizyi dragonów Jenerał-major, *Kabłuków* 1, mianowany dowódzcą 1szey brygady 3ciey dywizyi kiryssyerów. Zostający przy naczelniku 2giey dywizyi huzarów Jenerał-major, *Ihnatjew* 2, naznaczony jenerałem deżurnym 2go woyska.— Przez rozkaz dzienny z dnia 19 lipca: półkownik, *Stołypin* 1, dowódzca orenburskiego półku ułanów, wyniesiony na Jenerał-majora. Jenerał-major *Troszczyński*, zostający przy naczelniku 2giey dywizyi ułańskiey, zostawać ma przy jenerale-poruczniku, Hrabi *Witt*, naczelniku dywizyi ułanów ukraińskich.

Podług gazety, *Poczta Północna*, półkownik woysk polskich, *Chłusowicz*, otrzymał order *ś. Anny* 2giey klassy.

Jego Królewicowska Mość Xiążę Wirtemberski, *Alexander*, wojenny Gubernator Białoruski, d. 6 t. m., jechał przez *Połock* do *Rygi*. Dnia 8 lipca, Hrabia *Razumowski*, rzeczywisty radca tayny, jechał przez *Czernichow* do *Nieżyna*.

Obywatelka gubernii wiackiey, Pani *Mosołowa*, zapisała 1000 rubli na dobroczynne zakłady, pod dozorem Izby powszechney opieki teyże gubernii zostające.

Po zdarzonym d. 2 czerwca, w miasteczku *Chmielniku* (na *Podolu*) pożarze, w którym wielu z mieszkających tam żydów utracili swoje domówstwo, obywatel powiatu lityńskiego *P. Xawery Zaleski*, wyznaczył morg puszczy na zabudowanie się dla tych żydów.

Podług *Ruskiego Inwalida*, okręt *Ruryk*, dokonawszy trzyletniey podróży na około świata, pod dowództwem kapitana *Kotzebue*, d. 19 lipca, szczęśliwie powrócił do *Kronsztadu*.

Liczba okrętów: w Kronsztadzie d. 1 lipca: przybyłych 588, wyszłych 300. w *Rydze*, dnia 27 lipca: przybyłych 841, wyszłych 747.

Kurs wileński na assygnaty: rubel srebrny 3 r. 82 i 3 ćw.k.; dukat holl. nowy 10 r. 90 k., stary 10 r. 80 k.; imperyał 37 rubli 10 kop.

KRÓLESTWO POLSKIE.

Warszawa dnia 4 sierpnia.

Dnia 2 b. m., jako w wigilią uroczystości Imienin Nayjaśnieyszey Cesarzowey *Maryi Teodorowney*, odśpiewany był na scenie narodowey, przy oświeceniu całego teatru, hymn, z chorami, deklamacyą, tańcami i towarzyszeniem podwóyney orkiestry. Nazajutrz w dzień uroczystości, zanoszone były w kościele Katedralnym, w obecności Władz i licznie zebranego ludu, jako też w kaplicy greckiey, modły do Boga, o jak naydłuższe i nayszczęśliwsze życie N. Matki Naymiłościwszego Monarchy naszego. Jego Cesarzewicowska Mość W. Xiążę *Konstanty*, przyymował hołd składanych powinszowań i życzeń. Wieczorem oświecono miasto, a na teatrze narodowym bezpłatne dane było widowisko.

ANGLIA.

(*z gaz. Korr. hamb.*) *Londyn*, *dnia 21 lipca.* W. Xżę *Michał* w podróży swey przybył do *Oxford.*

Zdrowie Królowey Jeymości nie jest w stanie pożądanym.

Robotnicy rękodzielni bawełnianych i wełnianych w *Manchester*, którzy właścicielóm fabryk, dla otrzymania wyższey zapłaty, robotę wypowiedzieli, jeszcze się nie uspokoili i nie powrócili do roboty. Postępowanie ich dotąd było wprawdzie spokoyne; ale pokazuje się, że między nimi jest związek systematyczny. Pod przewodem niejakich delegatów i przywodzców zbierają się codziennie: chodzą, jakby processyami; a interessami ich pieniężnemi zawiadują oddzielni ludzie. Dla zaspokojenia koniecznych potrzeb życia, otworzyli subskrypcyą, i nakładają na innych rzemieślników tygodniowy podatek. Fabryki, w których roboty jeszcze się w części jakiey lub całkowicie odbywają, strzeżone są regularnie od wybranych na to ludzi, którzy się zmieniają, i starają się wszelkiemi sposobami pracujących dotąd robotników nakłonić do wypowiedzenia roboty. Obawiamy się, iżby w końcu, wielu z przywodzców takiego postępowania robotników fabrycznych nie musieli gorzko za błąd swóy odpokutować. W *Stockport* robotnicy rękodzielni dopominają się także wyższey zapłaty.

Umieszczony dotąd przy osobie *Bonapartego* angielski chirurg *O'Meara*, ogłosił pisany do Pana *Fergusom* list, w którym się uskarża na Gubernatora *Sir Hudson Lowe*, gdyż ten postępuje z nim nader surowie i nieprzyzwoicie, i niechce go uwolnić, póki nie nastąpi zezwolenie gabinetu angielskiego. Tymczasem zaniechał on czynności swojéy. *O'Meara*, który jest chirurgiem w marynarce angielskiey, uskarża się, że, gdy był, jako lekarz, przy *Bonapartym*, doznawał obeyścia się takiego, jak niewolnik francuzki. „Od kilku miesięcy, pisze on do *Sir Hudson Lowe*, prowadziłem naynędznieysze życie; dwa razy na tydzień musiałem bywać u JW. Pana, gdzie łżony i krzywdzony byłem, za to, że nie postępowałem podług ustnych propozycyi i żądań; za to, że mi za występek poczytano napisanie do Jenerała *Bertranda* listu, w którym chęć moję oddalenia się poznać dałem; żądam, ażeby mnie do Anglii odesłano i przed sądem stawiono."

Gazety nasze zawierają następujące noty, które *Bonaparte* napisał, z powodu listu Kawalera *Sir Thomas Reid*, do Hrabiego *Bertranda* d. 25 kwietnia 1818, gdy mu list ten był złożony. 1. Oddając WPanu list ten dałem poznać, że nic o nim wiedzieć nie chcę, a zatém nie miałeś potrzeby, tłómaczyć go: nie ma bowiem formy, jaka się od dwóch lat zachowuje. 2. Nowa ta niesprawiedliwość

hańbi tylko tego trzpiota. Jeden tylko Król Angielski ma prawo traktować ze mną na równi. 3. Chytre to postępowanie ma swóy cel; chcą WPanu przeszkodzić, ażeby nie ogłosić zbrodniczego na życie moje zamachu, podług którego przez te dwa lata postępowano. 4. Tak jest; pod pozorem chęci zbudowania nowego domu, w którymby mogło bydź dla mnie mieszkanie, utrzymywano mnie przez lat trzy w tey niezdrowey okolicy, i żadnego domu budować nie zaczęto. 5. Tak jest; udają, jakoby mi zostawili wolność używania przejażdżek konnych; a różnemi ubocznemi środkami, stawią mi w niey przeszkody, jako i w używaniu mocyi. Ztąd pochodzi szczególniey moja choroba. 6. Używają podobnychże środków dla przeszkodzenia wszelkich odwiedzań. Potrzebna im jest ciemność. 7. Tak jest; po probowaniu mego lekarza i zmuszeniu go, ażeby rezygnacyą swoję oświadczył, że nie chciał bydź ślepém narzędziem, więżą go wbrew wszelkiey słuszności w *Longwood*, i chcieliby, aby rozumiano, że używam jego pomocy, chociaż dobrze wiedzą, że się z nim widywać nie mogę, że go od 14 dni nie widziałem i nigdy go widzieć nie będę, chybaby puszczony był na wolność z uciemiężliwego położenia swego, i miał przywróconą sobie moralną niepodległość we względzie pełnienia swego powołania. 8. Tak jest; ściągają na się winę charakterystycznego fałszu, gdy każą wydawać o zdrowiu moiem biuletyny przez lekarza, który mnie nigdy nie widział, i nie zna ani mey komplexyi, ani mey choroby; właśnie dobrze to jest wyrachowano, ażeby Xiążęcia i naród angielski, oraz całą *Europę* oszukać. 9. Pozwalają sobie złośliwego uśmiechu, przy tych nowych cierpieniach, gdyż pozbawienie pomocy sztuki, powiększa to powolne konanie. 10. Przesłaly WPan noty te do Lorda *Liverpool* i razem list swóy wczorayszy, oraz listy i noty z dnia 13 i 14 kwietnia, ażeby Regent mógł się dowiedzieć, jaki jest móy stan i mógł ukarać go publicznie. 11. Jeśli tego nie uczyni, tedy zarzut śmierci mey zapisuję panującemu domowi angielskiemu.

Longwood, dnia 27 kwietnia 1818.

(podpisano) *Napoleon.*

Dzisieyszy numer gazety wieczorney *Courier* donosi, że przyszła z wyspy *ś. Heleny* wiadomość, iż dla *Bonapartego* urządza się lepsze mieszkanie, aniżeli w *Longwood*, to jest wieyski dom Pana *Leach*, który położony jest na naywyższey górze na wyspie *ś. Heleny*, o trzy mile angielskie od mieysca, w którém na wyspie tey lądować można.

Jak tylko okręt jaki z wyspy *ś. Heleny* wypływa, ścisłą mają baczność: czy *Bonaparte* na swojém się mieyscu znayduje. Wtedy okręt otrzymuje hasło do wyyścia. Jeśliby zaś natychmiast okręt nie wyszedł, dają do niego ognia.

Eskadra pod wodzą admirała *Hollaway*, która przed niejakim czasem z *Portsmouth* wypłynęła, widzianą była pod wyspami kanaryyskiemi.

Liczba nowo wybranych członków parlamentowych wynosi już 123.

Amerykanie nie przestają działań swoich we *Florydzie.*

Xiążę Rejent odprawi znowu przejażdżkę morską na kanale.

Xiążę *Cumberland* z małżonką swoją znayduje się teraz w podróży przez *Niderlandy* do *Spa.*

Xiężna *Sasko-Meiningen* udała się na powrót do *Niemiec.*

Sir Th. Acland, dawniey członek parlamentu, miany był przed kilkunastu dniami za umarłego. Ciało jego złożono w jedney izbie, gdzie je dwie staruszki służące pilnowały. Dano im flaszę wódki, ażeby się w nocy czém posilić miały. Moc wódki opanowała ich, a w podniesioney fantazyi jedna z pilnujących staruszek uczyniła uwagę, że stary pan lubił trunek ten za życia. Druga postanowiła, dadź mu go trochę, i obiedwie otworzywszy usta mniemanego umarłego, wlały w nie nieco wódki. Zaledwo powróciły do flaszy, aliści usłyszały, że stary Pan zaczyna chrapać gardzielą. Zrobił się ruch, przebudzili się słudzy, mniemanego nieboszczyka włożono do ogrzaney pościeli, a za pomocą lekarską powrócił znowu do zdrowia.

Wiadomości z niektórych stron Ameryki południowey są ciągle sprzeczne. Podług niektórych, Jenerał powstańców *St. Martin*, przypisywał sobie wielkie zwycięztwo, które odniosł d. 5 kwietnia nad jenerałem *Osorio*; w bitwie tey, podług jego podania, zabrał w niewolę 170 oficerów i więcey 2500 ludzi. Gdy doniesienia te są jednostronne, przeto przyzwoitszą będzie oczekiwać dokładnieyszych. (*ob. Am. połudn.*)

Gazety angielskie zawierają następującą anegdotę: Na wyprawie angielskiey przeciw Maratom w roku 1803, kiedy *Sir Arthur Wellesley*, teraz Xiążę *Wellington*, dowodził naczelnie korpusem wielkorządztwa *Madras*, przyprowadzono do niego szpiega, który wyznał, że wysłany był od Rajaha *Beraru*, dla poznania siły Anglików. Oprowadźcie go po obozie, rzekł *Arthur*, a potém znowu go do mnie przywiedźcie. Stało się tak. „Widziałeś tedy, rzekł do niego Jenerał, jaka jest nasza siła; teraz idź do twego Pana, i powiedz mu odemnie: że jutro zrana o godzinie 5 uderzę na niego i pobiję; i że o godzinie 9 poymany, a o 10tey powieszony będzie.“ Tak puściwszy szpiega, uderzył o naznaczoney godzinie na nieprzyjaciela i pobił; Rajah poymany stawiony był przed *Sir Arthurem*. „Która jest godzina?“ zapytał Jenerał swego adjutanta. „Godzina jedenasta,“ była odpowiedź. „Po dziesiątey więc, rzekł Jenerał; że to nie zawsze słowa dotrzymać można! Nie wieszaycież go, ale zaprowadźcie do *Calcutta!*“

Z Londynu w teyże dacie. Pogłoska, że Rząd hiszpański pozwolił na lat 10 wprowadzania angielskich towarów bawełnianych, potrzebuje potwierdzenia.

Amerykański Jenerał *Jackson* odebrał Hiszpanom we *Florydzie* twierdzę *St. Marco.*

Znajomy *Garnier de Saintes*, pierwszy wydawca peryodycznego pisma pod tytułem: *Surveillant*, umarł w *Ameryce.*

Hrabia *Lauderdale* jest w podróży do wysp *Jońskich*, gdzie brat jego, Jenerał *Maitland*, jest gubernatorem.

Że tu z małżeństwa żartów stroić nie można, mieliśmy tego uderzający dowód przed kilką dniami. Syn kramarza jednego w *Londynie* przyrzekł szwaczce jedney, że się z nią ożeni. Zyjący wtedy oyciec jego zmusił go do cofnienia danego słowa. Po śmierci oyca, zaskarżyła szwaczka młodego kramnika, a sąd przysięgłych zasądził dla niey, za niedotrzymanie słowa, wielką summę 4,000 f. s.

Francya.

(*z Korr. hamb.*) *Paryż*, *dnia* 18 *lipca.* Okręt *le Rodeur* za przybyciem do *Antwerpii* zatrzymano a kapitana i szturmana uwięziono. Mieli oni przyłożyć się do wprowadzenia fałszywey monety 10centymowey.

Z obodwóch regimentów, o których tak błędnie rozgłoszono, iż się uwiedź dały spiskowym, jeden utrzymuje od 1 lipca straż przy Królu w *St. Cloud*, a drugi stoi o dwie godziny drogi ztamtąd w *Wersalu.*

Wiadomo już, że Marszałek *Soult*, który dotąd w *Düsseldorf* przebywa, nie otrzymał żadnego pozwolenia wracać do *Francyi.*

Nowe zjawisko ukazało się przeciw kaleidoskopom: *Aphaneidoscop* w tém go przewyższa, że naygęstsze ciała poddaje dziwnym działaniom promieni światła, a kaleidoskopy ograniczają się tylko do przedmiotów przeźroczystych.

Marszałek, Xiążę *Raguzy* (*Marmont*), w liście swoim do ministra, Xięcia *Richelieu*, pisanym, który publicznie ogłosił, oświadczył za własną sprawę swego adjutanta Półkownika *Fabvier*, którego Jenerał *Canuel* oskarżył. Marszałek twierdzi, że pismo Półkownika *Fabvier* szczerą prawdę w sobie zawiera, i że, jeśliby *Canuel* wszystkich, którzy takiegoż są zdania, miał pociągać do sądu, tedy całą prawie *Francyą* pociągnąćby musiał.

Wielu roznoszczyków, przedających pisemko, które ściągało się do mniemanego spisku i fałszywe zawierało rzeczy, uwięzionych zostało.

Paryż, *dnia* 21 *lipca.* Na pokojach, które zawczora u dworu były, znaydował się i marszałek Xiążę *Eckmühl.*

Około *Perpignan* były takie upały, że niektóre jeziora słone wyschły i znaczne massy soli po sobie zostawiły.

Przybył tu Xiążę *Bedford*.

Do posągu *Henryka IV* włożone bydź mają: żywot tego monarchy przez *Perefixe*, Henryada i pamiętniki *Sully*.

Xiążę *Richelieu*, podczas kongressu w *Akwisgranie*, mieszkać tam będzie w hotelu *Leerodt*.

(*z gaz. berl.*) Od kilku dni spadły papiery skarbowe na 2 procenty. Prokurator jeneralny, Pan *Bellart*, słuchał uwięzionych z powodu spisku. Głowy ich zachowane zostały na wyraźne życzenie króla; niektórzy ratowali się ucieczką. Dnia 24 czerwca minister policyi Hrabia *de Cazes*, miał pierwszą wiadomość o tym *spisku szlachty*, jak go teraz mianują. P. *Berthier*, syn intendenta tegoż imienia, który z teściem swoim P. *Foulon* stał się ofiarą rewolucyi, uwiadomił o nim ministra policyi. Wiele osób, jużto z dobrych zamiarów, jużto z nienawiści przeciw ministrom, szczególniey przeciw Hrabiemu *de Cazes*, należało do tego. Jeden z nich miał nawet Króla przestrzegać, i otrzymał od króla przebaczenie. Niebezpieczną rzecz ta nigdy niebyła; zasadzała się bardziey na zuchwałości, aniżeli na głęboko rozważonym planie. Król postępował w tey rzeczy z równą spokoynością, jak i dzielnością. — Że tu nie zbywa na rozmaitych pogłoskach względem tey rzeczy, łatwo sobie wyobrazić. Większa część utrzymuje, że minister policyi wiedział już oddawna z dobrego źródła o tym spisku, i że, za zniesieniem się jego z ministrem woyskowym, oddziały regimentow gwardyi w okolicach Paryża i po wsiach rozłożone były. W mieście panowała zupełna spokoyność i zaledwo ktoś dostrzegł, że częściey, jak zwyczaynie, patrole chodziły. Większa część mieszkańców dowiedziała się nieprędzey o spisku, aż w kilka dni po jego zniszczeniu. Pewną jest, że przywiązanie paryżanow do ukochanego monarchy, nigdy się jeszcze tak mocno nie okazało, jak w obecney chwili; dobroczynne działania jego mądrych rządow wszędy się uczuć dały. Przy tak dobrym duchu narodu nie należy zapewne obawiać się, iżby wypadek ten miał wpływ na wyyście woyska znaymującego z Francyi, jak się tego trwożliwi obawiają. Monarchowie cudzoziemscy wiedzą, że narod kocha Króla i tego ducha liberalności, jakim się rząd jego oznacza, że mu jest zupełnie poświęcony; i że spiski niektórych burzycielow spokoyności, tylko własną ich zgubę zrządzić mogą.

Gazeta jedna departamentowa donosi, że Jenerał *Donadieu*, z polecenia królewskiego, udał się dnia 11 do *Clermont*, dla odprawienia przeglądu czwartego regimentu szwaycarow.

Z powodu śmierci Królowey-wdowy Szwedzkiey wziął Dwór nasz wczoray żałobę na trzy tygodnie.

Mianował Król Pana *Kargarion* byłego Szambelana *Bonapartego*, a Prefekta w *Rouen*, Radcą Stanu, a Pana *Jankowicza z Jeszenicz* Prezesem Rady departamentu la Meurthe.

Ustawą Królewską uznany za obywatela Francuzkiego P. *Salloume Sobh*, były Kapitan Mamelukow w dawney gwardyi, kawaler ozdoby Legii honorowey. Urodził się roku 1762 w Syryi.

Aktorka Panna *Bourgoing*, którey pojazd, gdy w nim jechała, obalił na ziemię ranionego żołnierza, wzięła go do pojazdu, zawiozła do mieszkania jego, i dała mu 400 franków.

Pewny pastuch w departamencie l'Aisne, pasąc trzodę wynalazł 1200 medalów zachowanych w naczyniu, które, jeśli będą czego warte, władza mieyscowa do składu publicznego nabędzie.

Wynaleziono w *Paryżu* nowe wózki, na których daleko prędzey, aniżeli na tak nazwanych *Céleriferes* jechać można; nazwano je *Parisiennes*.

Prussy.

(*Z gaz. berl.*) *Berlin, dnia 1 sierpnia.* Dnia 30 lipca wieczorem po godzinie 6, N. Król Jmć, ku wielkiey radości wszystkich swoich poddanych, w pożądanym stanie zdrowia powrócił do *Berlina*, z podróży odprawioney do Rossyi; a po krótkim pobycie w pałacu udał się do *Charlottenburga*.

Xiążę Biskup Warmiński otrzymał od Papieża pozwolenie, ażeby stolicę Biskupią przeniosł z *Heilsberga* do *Schmolenen* niedaleko *Guttstadt*.

Dnia 12 lipca odprawiło się w kościele katedralnym w *Frauenbergu* poświęcenie Xiążęcia *Hohenzollern* na dostoyność Biskupią, stosownie do przepisów Rzymskich.

W *Erfurcie* zaprowadzono urządzenie miast, jakie od lat kilku w Prussach istnieje. Od 14 do 24 lipca zbierać się mieli obywatele na ratuszu dla obrania sobie radców.

Niemcy.

Słychać, iż Cesarz Austryacki, jadąc do *Akwisgranu*, przybędzie dnia 17 sierpnia do *Frankfortu* nad *Menem*, gdzie także znakomici sprzymierzeni Monarchowie kilka dni zabawić mają. Dla Króla Pruskiego najęto w *Akwisgranie* dom P. *Ostermanna* na dwa miesiące za 20,000 franków; dla Cesarza Austryackiego, dom P. *Brammerz* podobnież na dwa miesiące za 43,000 franków; dla Xięcia *Richelieu* dom P. *Pohle* za 21,000 franków; dla bankiera *Rothschild* dom P. *Masserath* za 6000 fr. i t. d. Podczas Kongressu roku 1748 mieszkania tam były daleko droższe.

Rozpoczęły się znowu w *Frankforcie* ogólne posiedzenia Seymu Związku Niemieckiego. Poseł Austryacki dał dnia 9 lipca zdanie swoje o wolnym handlu pierwszemi potrzebami do życia w krajach Niemieckich.

Xiążę Meklenbursko-Szweryński *Gustaw* i małżonka Marszałka Francuzkiego Xięcia *Raguzy* (*Marmont*) przybyli d. 17 lipca do *Frankfortu*.

Marszałek *Soult* bawi ciągle w *Dusseldorf*, i nie pozwolono mu jeszcze powrócić do Francyi.

Po 13stoletniem małżeństwie nastąpił rozwód między Xięciem Wirtemberskim *Pawłem*, bawiącym w *Paryżu*, i żoną jego. Xiężna mieszkająca w *Sztuttgardzie*, oddą dzieci swoje Królowey na wychowanie, a potém uda się do *Hildburghausen*.

Zapewniają, iż Król Bawarski, który z początku miał dosyć długi czas bawić w *Baden*, odmienił swóy zamysł, i wkrótce powróci do *Munich*. W. Xiążę Badeński skrócił także czas używania wód, i udał się do *Karlsruhe*.

Xiążę *Montfort* (*Hieronim Bonaparte*) chce znowu sprzedać dobra swoje w Austryi, a natomiast kupić od Xięcia *Meternich* Xięztwo *Ochsenhausen*, w kraju Wirtemberskim, i tam osieść.

W *Wilhelmsbad*, niedaleko *Hanau* odprawi się w tym miesiącu zjazd 13stu udzielnych dawniey Hrabiów Rzeszy, pod przewodnictwem Hrabiego *Waldeck*.

P. *Blumenbach* okazał niedawno Towarzystwu Królewskiemu nauk w *Gettyndze* dwie czaszki, jednę dawnego Greka, którą dostał od Królewica Bawarskiego; a drugą dzikiego Brezyliyskiego Butokudą, podarowaną od Xięcia Neuwidzkiego *Maxymiliana*. Widać wielką między niemi różnicę.

Dnia 19 lipca przybyło do *Akwisgranu* 49,422 osób z rozmaitych stron na nabożeństwo. Kiedy z ganku kościoła katedralnego pokazują relikwije, pobliskie ulice tak są napełnione ludem, że niepodobna się przecisnąć. Chowają je potém w małey kaplicy, będącey na wieży, gdzie ich dzień i noc dwóch Kanoników strzeże. Rozdają się zaś za pieniądze bilety tym, którzy chcą się ich dotknąć.

W mieście weymarskiem *Weyda* odprawiła się uroczystość z powodu narodzenia się Xiążęcia; zasadzono tam na środku rynku dąb, który *Xiążęcym dębem* nazwano.

Niderlandy.

Cambaceres myśli na przyszłą jesień powrócić do Francyi.

Cena kawy spadła znowu w *Antwerpii* i w innych miastach.

Austrya.

P. *Lipiński* Polak, który jadąc przez Niemcy wielką sobie z wybornego grania na skrzypcach zjednał pochwa

)1(

łę, o czém pisma publiczne tego kraju pisały, zyskuje ją teraz i w podróży we Włoszech, jak z *Florencyi* donoszą, gdzie z sławnym *Paganini* dał kilka koncertów z powszechnem słuchaczów ukontentowaniem.

Poseł Francuzki Pan *Caraman* odjechał do *Carlsbad*.

Spodziewamy się wkrótce spalenia 20 milionów ryńskich w papierowych pieniądzach.

Umarł w *Tryeście* Greczyn *Zaffiry* w 125tym roku życia. Zostawił syna i dwie córki.

Hiszpanija.

Dziennik Londyński, *Morning Chronicle*, wyraża, iż Król Hiszpański oświadczył chęć wstrzymania przelewu krwi w południowey Ameryce pod jakiemikolwiek bądź warunkami; że poddanym swoim w Ameryce gotów przyznać takie prawa, jakie mają Hiszpani, i nadać im wolny zupełnie handel, oraz przebaczyć wszystkim, którzy do buntu należeli.

Eskadra powstańców Hiszpańsko-Amerykańskich, złożona z 8 okrętów wojennych, między któremi jest fregata o 44 działach, krąży przed *Kadyxem* i wszystkie okręty zabiera. Schwytała niedawno 7 okrętów kupieckich, z których 2 spaliła, a 2 bez ludzi i ładunku puściła. Krążą także kapry powstańców niedaleko *Korunny*.

Ameryka Południowa.

Korrespondent warszawski umieścił z *Buenos-Ayres 20 kwietnia*.

Rząd nasz odebrał nader ważne doniesienia urzędowe z Chili. Wielkorządca Bernardo *Ohigins* ogłosił, iż sławna wyprawa Hiszpańska z *Lima*, dla odzyskania Chili pod dowództwem *Osorio*, zupełnie zniszczoną została. Zaszła bitwa dnia 5 kwietnia o 7 mil od *San-Jago*, w którey Hiszpani wszystko stracili. Wszyscy Jeneralowie ich (prócz *Osorio*, bo umkął sam jeden, ale posłano za nim pogoń), cały sztab, 160 officerów i 2500 żołnierzy dostali się w niewolą. Do tego zwycięztwa znacznie się przyłożył Jenerał Francuzki *Broyer*, dowodzący dywizyą woyska Niepodległych. Wiadomość o tém świetném i stanowiącém wolność Chili zwycięztwie nadeszła do *Buenos-Ayres* dnia 17 kwietnia, z powodu którey przez trzy nocy całe miasto było oświecone.

Dnia 21 kwietnia. W późnieyszym liście doniesiono wielkorządcy, iż schwytano Jenerała Hiszpańskiego *Osorio*. — Niepodlegli uzbroili w *Valporaiso* okręt kupiony od kompanii Indyyskiey *le Vindham*, i 40 działami osadzili. Ten wypłynął dnia 4go w zamiarze zdobycia 44rodziałowey fregaty Hiszpańskiey *la Vanganza*. Spodziewamy się co chwila dwóch okrętów 40działowych z Ameryki Północney, a gdy przybędą, ruszy straszna wyprawa na zdobycie miasta *Lima*, ktorey się pewno dobrze powiedzie. Rząd posle 3,000 woyska w posiłku Jenerałowi *Belgrano* dowodzącemu Niepodległemi w Peru. — Nie lękamy się wypraw Hiszpańsko-Europeyskich. Jeśli Król *Ferdynand VII* nie użyje lepszych officerów i żołnierzy od Hiszpanów, dla nas jedynie będzie pracował, bo nawet owe sławne półki Hiszpańskie, miane za rycerzów Półwyspu, wytępionemi zostały bagnetem w ostatniey bitwie. — Można rzec z pewnością, iż po zwycięztwach Niepodległych, tak w Chili jak i w Wenezuelli, wielki stały ląd rozciągający się od międzymorza *Panama* do przylądka *Horn* oderwie się na zawsze od Hiszpanii, i utworzy nowego planetę w politycznym systemacie świata.

Turcya.

(*z gaz. wiedeń. Oester. Beob.*) Między gimnastycznemi ćwiczeniami wschodnich narodów, naywięcey szacowaném i nayulubieńszém jest strzelanie z łuku. W. Sułtan zdaje się od niejakiego czasu zabawę tę nad inne przekładać, i codziennie w godzinach wolnych nią się zatrudnia. Często widzieć go można na *Ok-Meidan* (plac strzelania z łuku) *incognito* strzelającego z łuku. *Heibetullah Sułtana*, młódsza jego siostra, ofiarowała mu niedawno łuk i kołczan drogiemi kamieniami wysokiey wartości sadzony; za co w podarku wzajemnym otrzymała wiele bogatych materyy, kosztownych szalów i bryllantowaną kitę z piór strusich. Ministrowie Porty, układając się do gustu dworu, częściey teraz także dla zabawy strzelają z łuku za przykładem Sułtana.

Dnia 23 czerwca, jak jest zwyczaynie przed nadeyściem tureckiego miesiąca postu, janczarom podwóyny żołd ze zwykłemi obrzędami wypłacono. W dniu następnym Sułtan sam udał się do koszar janczarów, dla odebrania, podług starodawnego obyczaju, jako towarzysz pierwszey *orty*, swojey płacy. Wielki Wezyr przy tey okoliczności otrzymał futro honorowe z puginałem i list własnoręczny Sułtana z oświadczeniem zadowolenia. *Aga* janczarów, po kaszlu ze krwią w wielką był wpadł słabość, tak, że już o życie jego lękano się, i różne rozchodziły się pogłoski. Ale odzyskał siły, i mógł dopełniać zwyczaynych obrzędów w czasie opłaty woysk przez Dywan.

Indye Wschodnie.

(*z Korr. hamb.*) Gazeta nadworna londyńska, prócz urzędowych doniesień o wiadomych już wypadkach w Indyach wschodnich, ogłasza także naynowsze wypadki. Do ostatnich należy, że dnia 10 lutego zdobył Jenerał *Smith* ważną na górze położoną twierdzę Maratów, *Sattara*. Dnia 20 lutego Jenerał *Smith* przyśpieszonemi marszami dopędził szczęśliwie cofający się korpus woysk *Peishwa* pod wodzą Sindara *Gokla* będących. Natychmiast uderzono na to woysko, a po mężnym oporze ze strony Maratow zakończyła się bitwa śmiercią przywodzcy Maratow, *Bapoo Gokla* i ucieczką reszty. Peishwa był obecnym na tey bitwie, ale zaraz przy jey rozpoczęciu wysiadł ze swego palankieru, a siadłszy na koń ratował się ucieczką: 12 słoniow, 57 wielbłądów, wiele plankinów i nieco koni wpadło w ręce zwycięzców. Sama tylko jazda należała do tey bitwy.

Brezylia.

(*z gaz. berl.*) Czytamy z *Londynu* pod 18 lipca: „Listy z *Rio-Janeiro* pod 4 maja donoszą, że pobrzeża *Bahia* w miesiącu lutym napastowane były od korsarzy powstańców pod banderą *Artigasa* i pod dowództwem Amerykanów. Zabrali oni już i popalili wiele okrętów portugalskich.“

Wiadomości rozmaite.

(*z gaz. ryzk. Zuschauer.*)

W *Paryżu*, wspierając się na słowach pewnego niemieckiego Xiążęcia, utrzymują: iż teraz rzeczywiście robi się układ, o zamianę królestwa *saskiego* na pruskie prowincye *nadreńskie*, a *Hannowern* na *Belgije*.

W *Zurich* robią przygotowania do stuletniego obchodu, który miasto i kanton w dniu 1szym stycznia 1819 r., i dwóch dniach następnych, chwale nieśmiertelnego *Zwingliusza* ma poświęcić. Formy obchodu zbliżone będą do uroczystości r. 1719. Większa część kantonow, owszem prawie wszystkie, prócz berneńskiego, będą uczestnikami obchodu, gdyż *Zurich*, w *Szwaycaryi* i za granicą uważa się za *Kościoł-Macierzysty* wyznania reformowanego.

Liberaliści bardzo tryumfują w *Paryżu*, że odkryto spisek ultrystów, to jest, szlachty z emigrantow rewolucyynych, złożoney.

Wkrótce wyydzie z druku pierwsze tłumaczenie listów *Horacyusza* na język hebrayski. Powodem do tey pracy, która podług zdania kilku biegłych w językach wschodnich, a mianowicie sławnego *Eichhorn*, dobrze się udała, było twierdzenie pewnego uczonego, iż wierszopis Rzymski nie da się przełożyć po hebraysku, o co zrobiono zakład.

Od niejakiego czasu oświecają w *Wiednia* dwie ulice gazem.

Wolno drukować. Ignacy Reszka Komit. Cenz. Cał. — w Wilnie w Drukarni Redakcyi pism peryodycznych.

Wilno dnia 2 Sierpnia 1818 roku.

— Z Lublina. —

Dnia 9 czerwca r. b. zawiązało się tu Towarzystwo przyjaciół nauk w Województwie Lubelskiém. Na uroczystém tego Towarzystwa zgromadzeniu w dniu tymże, JW. Joachim *Owidzki*, Prezes Rady Obywatelskiey, miał w obecności teyże Rady Mowę następującą:

Szanowni Rodacy!

„Postęp oświaty i czasu, zbliżywszy stan społeczny do pewnego doyrzałości stopnia, naydroższe cywilnych towarzystw nadzieje ich polecił troskliwości, i odtąd zaraz wzajemne związki, nabrały szacunku, przyjemności i dzielney w zobopólném wspieraniu się siły. Odtąd, mówię, podzielone, czyli w różnych zamiarach pojedynczo rozproszone w posadach i widokach rodziny, porządny składać zaczęły ogół, i ta dopiero epoka dała wzniosłe stowarzyszonym uczucia i cele. Nauczyła ich oraz, iż ten łańcuch, który z sobą spojone łączy trwale ogniwa, natenczas tylko staje się dość silnym, kiedy przez cząstkowe jego związanie, moc tymże zamierzona, wyraźnie odpowiada całości. Za przyjęciem tego prawidła, wnet powszechne dobro oddzieliło od osobistego, co publiczną i tém samém wszystkim wspólną bydź winno własnością i tą świętą cechą naznaczone wyrocznie, znakomite ludom i ich władcom wskazało przeznaczenie. Cokolwiek zatém spostrzegamy na tey ziemi prawdziwie godnego naszego istnienia i powołania, tey bez zaprzeczenia należy w pożyteczney wiązce dążności i od niey dopiero, liczyć pamiętny swóy byt i chwałę, poczynają narody.

„Cofnąwszy się wstecznym krokiem aż w daleką od nas przeszłość, spóyrzawszy oraz bezstronném okiem na ubiegłe od nas czasów i zdarzeń koleje, widzimy, iż wszystko niepewna okrywała przyszłość, dopóki ta dzielna w utworzeniu związkowych stowarzyszeń siła, nie przyszła ludom, i ich dalszym pokoleniom w pomoc, dopóki, powtarzam, nie związała ich w pożytecznym celu, i dokąd nie przekonały się, że od niey jedynie całe ich zależy dobro.

„Wśród przeto wielu znakomitych Towarzystw, które dla ogólnego szczęścia, pierwsze i świetne ludom przeznaczają korzyści, w okazałém znaczeniu, mieści się wszędzie Zgromadzenie uczonych. Temu dobroczynnemu zaprowadzeniu, którez narody nie przyznają naychlubnieyszych cywilizacyi i ustaw liberalnych szczodrot? którez z poziomu nie doszły do wysokiey dostoyności szczeblów, i którez jeszcze nie krzepią się w swoich nadziejach tém pocieszającém i w ich łonie zawiązaném Towarzystwem? Na to wspomnienie, któż z nas z pociechą w tey chwili nie przywodzi na pamięć utworu nieśmiertelney wdzięczności godney Kommissyi edukacyi narodowey, która, pierwsze rzuciwszy nasiona pożyteczney instrukcyi publiczney, obfite zbierać z niey plony, następnym przeznaczyła potomkom i dzieło Polski, ich poleciła i oddała troskliwości? Któż równie z rozkoszą nie wspomni utworzoney szkoły Rycerskiey, która tylu znakomitemi imionami, pomnożyła narodową sławę, i w niey pierwsze rzetelney zasługi i cnoty wzięli wyobrażenie *Kościuszko* i *Jasiński*? Czyliż także nie jest naszą chlubą, oddać w tym przybytku nauk należny hołd poszanowania zawiązce przyjaciół nauk w Xięztwie warszawskiém wzniesioney, która w ciągłém oyczystych wzorów naśladownictwie, strzegła naydroższey rodu naszego cechy i wszelkie zmiany losu, z nieugiętą zniosła wytrwałością? Zagłada imienia i istności naszey polityczney, dotkliwą w sercach wznieciwszy boleść, swojém brzemieniem, związkowi tyle pożytecznemu wskazała zakład, i świętą gorliwością, światłych zajęła rodaków. Pielęgnowanie szanownych narodowości znamion, chlubne wspomnienia wydało w następności wypadki, i takowe naznaczyły pamięcią poświęcenia się dusz szlachetnych i mężnych. Któżby przeto z nas tak dzielnym przejęty przykładem, nie chciał naśladować znakomitych ze wszech miar mężów przeznaczeń i wzorów, lubo w wielkości przedmiotów, nie jest całe w naszey mocy, wyrównać ich zawodowi i światłu, winna atoli ich usiłowaniu wdzięczność, w przedsięwziętych zamiarach nasze chęci silnie ożywia i krzepi, i w takiey właśnie usilności, zebraliśmy się, Szanowni Rodacy, w témtu mieyscu poświęconém naukom.

„Nayjaśnieyszy Panie! wyrzekłeś do narodu, który Jemu jednemu całe swoje jest winien istnienie, wolność cywilną i wraz z niemi tyle dla serca Polaka chlubne krzywd jego zatarcie, iż udzielone nam dobrotliwie liberalności ustawy, nie tylko na nas samych swoje opierać mają szczodroty, lecz jeszcze swoją dzielnością cywilizowanego świata, przyszłe z pewnością zaymują losy i z tego powodu do wszystkich w powszechności należą ludów. Wszystkich w Towarzystwie cywilném ustanawiają dolę, i wszystkich jeszcze pomyślności stają się godłem. Udział więc tyle mający z wielkością swego przeznaczenia złączoney ważności, silnie do dalszych naszych wpływa usiłowań i chęci. Ma bydź kamieniem węgielnym do pożytecznego zakładu Towarzystwa, z którego naydroższe dla serca dobrego Króla wynikną korzyści i przez nie uyrzy w krótce wdzięczny sobie naród, podług swych własnych urządzony zamiarów, a tak wzniesiony, stanie się godnym Jego pamiętnego Panowania, serca i chwały.

„Przenikniona zatém Rada Obywatelska Województwa Lubelskiego wzniosłemi uczuciami, przez które w hołdzie wdzięczności, zamierzając złożyć u podnóża Tronu Wielkiego Monarchy tak czysty serc swoich wyziew, osądziła zarazem, iż nie może wznieść godnieyszego Jego wysokiey dla nas opiece pomnika, jak gdy poświęcając się ciągle naukowemu młodzi szkolney kształceniu, z nim połączy i Twoje N. Panie zamiary i swych naydalszych pokoleń dolę, i w takim właśnie względzie, wezwać was Szanowni ze wszech miar Rodacy, na to mieysce, nader chlubnym swego powołania, uznała bydź celem, z którym oraz łącząc znakomite obowiązki, jakie z przyjętym zawodem jey stanowią przeznaczenie, szczególniey zająć się rozkrzewieniem szkółek mieskich i wieyskich, ciągłey jey gorliwości, ma zostać nie zatartą z odbytego urzędowania pamiątką i w tey drogiey dla serc naszych zawiązce, z ufnością składa nadzieje przyszłych pokoleń i wieków.

„W takim przeto duchu, wznosi się, Szanowni Rodacy, utwor naszego Towarzystwa i tak skromna postawa, jego towarzyszy zakładowi. Na takiey, mówię, zasadzie oparte dzieło, ma nabrać rzetelney pożyteczności i swojemi zamiarami, przenosząc się aż do dalekiey od nas przyszłości, w niey ustala i sięga wnuków naszych doli, a przez szczęśliwie zrządzoną w obyczajach zmianę, znakomitą w dziejach narodów odrodzenia się ludu Polskiego stanowi epokę. Wszystko więc zależy od przygotowawczych usposobień, które następnie tworzą obywateli i ludzi, i z tego drogiego zakładu nieocenione dla Towarzystw cywilnych wynikają korzyści. Szczególniey Rady naszey powołanie, tém dzielniey zająć się takowym przedmiotem, znayduje powód, gdy prócz przeznaczeń z swym zawodem połączonych, gorliwość narodowey sławy, tę jey jeszcze natchnęła usilność, ażeby przez rozszerzenie oświaty doyść można do tych wzniosłych zamiarów, jakie w mądrości swojey, dla nas zamierzył i przygotował Wielkomyślny Monarcha, i w tym celu, nadzieje Jego i nasze, opiece polecamy nauk.

„Szanowni Rodacy! Miłość Oyczyzny, pielęgnowanie wraz z nią tyle nam drogich narodowości znamion, były zawsze naychlubnieyszemi Polaka cechami; te w oczach Europy, okryły nas sławą, te zjednały nam opiekę naypotężnieyszego Mocarza świata i im winni jeste-

śmy nasze polityczne istnienie, swobody i prawa. Pod tém więc hasłem Rada Obywatelska Województwa Lubelskiego, przy pierwszey swojey zawiązce, zaprowadzając Towarzystwo przyjacioł oświecenia, waszey troskliwości porucza jego postęp i honor; waszey, mówię, gorliwości, oddaje przedsięwziętych zamiarów wspieranie i na waszey, co naychlubniey jest mi wyrzec, cnocie, całe swoje w tym wielkim przedmiocie opiera nadzieje. Jak wybór światłych członków, ustali tey zawiązki pożyteczność, tak związek wzajemnych usilności i chęci, nada jey zaszczytne przeznaczenie i na tak przyjemném dla serc naszych oczekiwaniu, moję do was, Szanowni Rodacy, w tém mieyscu odezwę osadzam i kończę."

Swisłocz dnia 10 lipca 1818 roku.

(artykuł nadesłany.)

W dniach 28 i 29 z. m. czerwca, odbyły się publiczne popisy uczniów Gimnazyum Grodzieńskiego w Swisłoczy. Popisy takowe, podług zwyczaju zaprowadzonego, kończące się dotychczas w dniu jednym, w tym roku były rozłożone na dwa, ażeby więcey pozwolić czasu uczniom, z pilnością w ciągu roku przykładającym się, do okazania korzyści odniesionych z dobrodzieystw Monarchy, wiodącego drogą oświecenia i przekonania ludy berłu Jego poddane, do własney ich pomyślności i szczęścia. Uroczystość takowa potrzebowała świadków. Że zaś na dzień pierwszy popisu, zgromadzenia licznego, przybywających osób, dla odległości mieysca, spodziewać się nie można było, porządek więc examinów był w ten sposób ułożony, ażeby i w drugim dniu wszystkich Klass uczniowie, z rozmaitych przedmiotów, publiczną sprawę zdawali. W dniu zatem 28 w godzinach rannych, odbywały się examina z nauki religii, klass niższych; grammatyki polskiey i języka łacińskiego klassy 1szey; fizyki, i języka francuzkiego. Po południu zaś z grammatyki na klassę 2gą, literatury starożytney, dziejów i prawa, języka rossyyskiego, i rysunków. W d. 29 nauka religii klass wyższych, arytmetyka, jeografia moralna, wymowa, poezya i literatura polska, matematyka i język niemiecki, były przedmiotem popisów. W dniu tym ostatnim przez cały czas, w którym się examina, w kościele parafialnym, przy licznèm zgromadzeniu, między czwartą a ósmą godziną poobiednią odbywały, zaszczycili je swoją obecnością JW. Biszpink Marszałek, JW. Jenerał Hrabia Tyszkiewicz z familiją, oraz delegowanii od Sądow: Ziemskiego, Prezydent W. Jerzy Olędzki; granicznego; W. Adolf Kaszuba; grodzkiego W. Kalenkiewicz; Ziemskiego niższego, W. Józef Jelski; którzy umyślnie na ten obchód uroczysty przybyli, aby dzielić z Rodzicami radość s postępku w naukach popisujący się młodzieży szkolney.

Po ukończonym popisie jeden z uczniów klassy VI. Teodozy Giecołd, w imieniu spółtowarzyszów, opuszczających siedlisko publicznego wychowania, złożył hołd wdzięczności Nayjaśnieyszemu Monarsze, za opiekę władzy szkolney, za staranne urządzenia: Zgromadzeniu zaś uczącemu, za łożone około edukacyi prace podziękował.

Daley pomocnik i zastępca zajętego wizytą Dyrektora szkół P. Wolski, w imieniu Gimnazyum; w zabranym głosie oświadczył naywyższe podziękowanie za gorliwość o dobro oświecenia, znakomitym urzędnikom, i gościom, tudzież miłośnikom nauk, których obecność, wzniecając zapał w młodzieży, była wielką do wzajemnego spółubiegania się pobudką dla jednych, oraz nagrodą pracy i pilności dla tych, którzy w ciągu roku szkolnego, celowali nauką i obyczajami.

Potém Marszałek Wołkowyski, JW. Biszpink, w imieniu Obywatelstwa, i przytomnych rodziców, oświadczył zgromadzeniu uczącemu, podziękowanie za jego prace, oznaczone znacznym postępkiem uczniów w naukach.

Akt uroczysty szkolny popisów publicznych, ukończony został przez odśpiewanie modłów dziękczynnych, w czasie których, młodzież szkolna błagała Pana Zastępów za pomyślne i jak naydłuższe Panowanie Nayjaśnieyszego Imperatora wszech Rossyy i Króla Polskiego, ALEXANDRA I., Opiekuna i Dobroczyńcy edukacyi publiczney: nakoniec uczniom Gimnazyum rozdano świadectwa szkolne, stosownie do naypoźnieyszego władzy szkolnéy urządzenia.

Imiona uczniów, celujących nauką i obyczajami, w Gimnazyum i szkołach Gubernii Litt. Grodzieńskiey, w akcie wizyty tego-roczney zapisane, dla publiczney wiadomości, tu się umieszczają:

w Gimnazyum Gubernii Litt. Grodzieńskiey, w Swisłoczy.

z Klassy I. Kazimierz Eysymont, Konstanty Krzywicki, Napoleon Orda, Józef Adzikiewicz, Maciey Talkowski, Bonifacy Tomaszewski.— z II. Roman Estko, Leon Obniski, Stanisław Niedzwiecki, Jan Humnicki, Paweł Szczygielski, Bazyli Bartnikowicz, Alexander Łaskowski, Andrzey Koźmiński. z III. Michał Suzin, Józef Rodziejewski, Stefan Giewold, Stanisław Bulераba, Bogdan Czułowski, Franciszek Steltman, Józef Wierzbicki, Kalixt Ostapowicz. Z IV. Franciszek Eychler, Kazimierz Małachowski, Jan Jankowski, Stanisław Górski, Marcin Ciepliński. z V. Adam Suzin, Jan Kaszuba, Tadeusz Zieleński, Jgnacy Bruszewski, Kazimierz Houwal, Jan Jundził. z VI. Józef Kraskowski, Jan Kryński, Antoni Małachowski, Wiktor Koslątay, Alexander Kretowicz, Teodozy Giecołd.

Wszkole powiatowey grodzieńskiey XX. Dominikanów.

z Klass: I. Paweł Bartoszewicz, Józef Eynarowicz, Ignacy Hem, Józef Stocki, Felix Dobrosielski. z II. Antoni Żyszkiewicz, Józef i Jan Lissowscy, Franciszek Wąsowicz, Jan Połoński, Dominik Jodkowski. z III. Karol Zabłocki, Władysław Sobolewski, Antoni Jeżowski, Ludwik Roszkowski, Józef Dąbrowski. z IV. Konstanty Kellner, Julian Chomicz, Michał Sobolewski, Izydor Wolmer, Sylwester Starzyński, Jan Głowacki, Michał Lubowicki, z V. Jerzy Braun, Teodor Fiedorowicz, Ignacy Pietraszewski, Franciszek Iwaszkiewicz, Albin Farmosewicz, Alexander Makowski. z VI. Jan Dziehocioski, Antoni Hlebowicz, Franciszek Żabiełło. Z dozorców domowych: Bartłomiey Karny, Stanisław Gorzkowski, Wincenty Sokołowski.

W szkole powiatowey szczuczyńskiey XX. Piarów.

z Klass. I. Józef Kułakowski, Michał Pławski, Józef Bortkiewicz, Tomasz Mokrzecki. z II. Franciszek Brzeziński, Jan Bohatyrowicz, Józef i Michał Żabczyńscy, Karol Łaskowski, Jan Raczyński. z III. Julian Korsak, Paweł Gubielewicz, Rudolf Rząśnicki. z IV. Józef Pietraszkiewicz, Augustyn Jahimowicz. z V. Karol Szaffkowski, Antoni Berdowski. z VI. Michał Wysocki, Ignacy Piotrowski.

W szkole powiatowey orzeskiey XX. Bazylianów.

z Klass. I. Henryk Chrzanowski, Cezary Kamieński, Józef Nerejewski, Józef Lipczyński, Józef Rawski, Ignacy Lipiński, Bartłomiey Sitkiewicz. z II. Felicyan Nowomieyski, Albin Chrzanowski, Wincenty Pawłowicz, Karol Iłakowicz, Dominik Maliszewski, Alexander Opaliński, Felix Zdański. z III. Koronat Płaszkiewicz, Norbert Rozbicki, Jan Opaliński, Józef Grodkowski, Mateusz Babiński. z IV. Antoni Czarnecki, Adam Winkler, Jan Pawłowicz. z V. Jakób Budziłłowicz, Adam Zieńkowicz, Jan Zieleskiewicz.

W szkole publiczney żyrowickiey XX. Bazylianów.

z Klass. I. Alexander Kiersnowski, Antoni Woytkiewicz, Leopold Rak, Alexander Rutkowski, Faustyn Sobolewski. z II. Antoni Jeśman, Albert Danilecki, Otto Pilecki, Jan Haciski, Felix Symonowicz, Antoni Tabeński. z III. Xawery Jaremkiewicz, Michał Wasilewski, Karol Chmielewski, Antoni Bujalski. z IV. Urban Grudziński, Franciszek Ambrożewicz, Stefan Grudziński, Stefan Tomaszewski. z V. Henryk Symonowicz, Adam Zajączkowski, Adam Ra-

wiński, Maciey Baranowski. z VI. Apolinary Monkiewicz, Antoni Łaszkiewicz.

W szkole powiatowey nowogródzkiey XX. Dominikanów.

z Klass. I. Piotr i Konstanty Czeczotowie, Alexander Sawicz, Jerzy Woyniłowicz, Józef Bielawski. z II. Napoleon Kamieński, Albin Czeczot, Konstanty Piasecki, Alfons Gązowski, Xawery Adamowicz. z III. Abraham Murzicz, Antoni Horbacewicz, Jerzy Mickiewicz. z IV. Augustyn Wierzbowski, Józef Sobolewski, Wincenty Olszewski, Ferdynand Piotrowski. z V. Józef Haciski, Jan Zahorski, Antoni Baranowicz. z VI. Mikołay Rodkiewicz, Teodor Horbacewicz, Kalixt Karpowicz, Piotr Gnoiński.

W szkole powiatowey wołkowyskiey w Łyskowie, XX Missionarzów.

z Klass. I. Adolf Bogórski, Wincenty Cierpicki, Franciszek Dynifinger, Konstanty Ihnatowicz, Alexander Kossecki, Michał Miłaczewski, Jan Rutkowski, Hiacynt Sałtrukowicz, Władysław Wadzinkiewicz. z II. Wiktor Bergiel, Tomasz Koc, Wincenty Reszka, Paweł Tursewicz, Franciszek Zahorski. z III. Adolf Bronic, Marcellin Hryniewicki, Alexander Kałenkiewicz. z IV. Józef Żazowski, Jan Kozłowski, Otton Pietraszewski. z V. Stanisław Chodorowicz, Adam Kocewicz, Bazyli Makowelski.

W szkole powiatowey słonimskiey XX. Kanoników Regular. Later.

z Klass. I. Antoni Kondracki, Władysław Zaborowski, Jan Wysocki, Antoni Skurat. z II. Antoni Szatyński, Pelagiusz Wierzbowski, Michał Strumiłło. z III. Józef Potrykowski.

W szkole powiatowey lidzkiey XX. Pijarów.

z Klass. I. Adam Słukiewicz. z II. Michał Korzcc. z III. Antoni Noniewicz, Adam Kaszyc.

Wolno drukować. Ignacy Reszka Komit. Cenz. Czł.— w Wilnie w Drukarni Redakcyi pism peryodycznych.

O g ł o s z e n i a.

1 Komissya za Naywyższym Rozkazem, dla odkrycia wszelkich nadużyciow i nieporządkow w administracyi przychodow i rozchodow miasta Wilna ustanowiona, między obowiązkami dziełu swojemu poruczonemi, znayduiąc ważny przedmiot zajęcia się zliczeniem rzetelnych miasta Wilna długow z funduszow tego Miasta znosić się powinnych, i wskazaniem środków ich opłacenia, niemniey należności dla tegoż Miasta od różnych obywateli fundusze mieskie utrzymujących, i przez nieopłacenie za to należnych summ, znacznie dla Miasta zadłużonych; gdy w przedpisaniu JW. Wojennego Gubernatora Rzymskiego Korsakowa w dacie dnia 10go oktobra 1817 roku za N. 17,152, od Rządu Guberskiego Wileńskiego zakomunikowanem nayduje w punktach: „3m. „Poruczyć Kommissyi, po odkryciu winnych, uczynić po„stanowienie, z kogo należy zyskać niesłusznie rozchodowa„ne summy i zaległe niedobory, i donosić o tém JW. Wo„jennemu Gubernatorowi i Rząd Guberski uwiadamiać. i 4m. „Wszystkie weszłe na radę mieską skargi w nieopłaceniu „komukolwiek należności, odsyłać do tey Komissyi; która, „po rozpatrzeniu, zrobi swoje postanowienie względem za„bonifikowania z summy tego przedmiotu, z którego ten dług „urosł; jeżeli zaś takowa summa użyta na inne objekta, to „uzyskiwać z winnych, nietykając się mieskich dochodow „roku teraznieyszego“ tudzież w Expedycyi JW. Zastępującego mieysce Cywilnego Gubernatora, Wileńskiego Vice Gubernatora, Hrabiego Platera Zyberka, pod dniem 21 januaryi za N. 631 przy odesłaniu tabelli długow Miasta Wilna, między innèm wyrażono: „takową wiadomość odsy„łam w oznaczoną Komisyą, dla wyśledzenia: czy długi „w niey pokazane są rzetelnemi i czy się odnoszą do miey„skich funduszow, lub do osob radę Miasta składających“ to dla zadosyć uczynienia wierzycielom, stosownie do powyższych przedpisań, niemniey dla przedsięwzięcia środkow do uzyskania z kogo należy utrzymywanych mieskich funduszow. stanowi: 1mo. wierzycieli na tabelli powyższey umieszczonych od Magistratu radzie podanych, jakoto: strycharza Kazimierza Lipinskiego, żyda Michiela Szmuyłowicza Szapira, kancellarzystę (niewyrażonego Imieniem) spisującego kronikalną xięgę Obywateli miasta Wilna, kupca Józefa Krzyżanowskiego, kupca Józefa Stachowskiego, Radnego Marcina Sledzinskiego. 2do. tychże wierzycieli przez radę podanych, jakoto: byłego Prezydenta rady Reyzera, Kantorę akcyzyynę, opiekunow małoletnich Plikatysow, Wileńską rekrucką deputacyą, szlachcica Kajetana Laskowicza, szlachcica Święcickiego, Kantorę konsumpcyyną, Xięży Dominikanow, Berkę Szlazberga, chirurga Marcinowskiego, Podradczyka Kosobudzkiego, Deputata Kommissyi kwaterniczey Freysa, Gancarza Adama Nosewicza, Strycharza Jana Grzybowskiego, kloakarza Mikołaja Siemienowicza, Eliasza Mendelowicza, Ekonoma Miasta Juchnowicza, Jankiela Josielowicza Jogichesa, Rubina i Josiela za bruki, Afansija Skorobohatego, Kowala Johana Gieyślera, Radnych przy Policyi Mikisza i Kreszkiewicza, afficalistow Rady, byłego Głowę Miasta Statkowskiego, kanceluryą Magistratu, wdowę Reytarowskę, Xięży Emerytow, stróżow w domach Skarbowych, blacharza Ickę Mendelowicza, szklarza Szlomę Mowszewicza, stelmacha Kizlinga, Radnego Jana Kamińskiego, szklarza Owsieja Ickowicza, i Teresę Hulewiczową, oraz którzy sami prożbami zajawili pretensye swoje, jakoto: Chirurga Marcinowskiego, JPana Antoniego Lugayły, JPana Karola Krupskiego, Sędzinę Karolinę z Kuczewskich Szyszkowę i Karolinę z Hikmanow Nieławickę, przez Wileńską mieską Policyą zawiadomić, ażeby dowody kredyt i pretensye swoje upewniające, wiele, komu, kiedy, na jaki przedmiot, i na jaką ewikcyą pożyczyli pieniądze? wiele odebrali na rachunek kapitałow, czy procentow, kiedy iprzez kogo? do Komissyi ninieyszey na dzień pierwszy septembra złożyli: 3tio. którzy pretensye pinieżne stosują za materyał u nich wzięty, za roboty rozmaite na rzecz Miasta spełniane, winni są okazać i usprawiedliwić: wiele czego i kiedy dostarczyli jakie i w jakiey porze roboty uskuteczniali, za jakim kontraktem, po jakiey cenie, za czyjem przedpisaniem, ile odebrali za to pieniędzy, w którym czasie, od kogo mianowicie, i ile jeszcze rzetelney należności żądają? ażeby prawnemi dowodami objaśnili, zastrzedz — 4to. ażeby przytem złożyli wiadomość Komissyi, czy oni sami interessu swojego pilnować będą, czy też Plenipotenta ustanowią, i kogo mianowicie? ażeby, jeżeli Komissya w ich tłumaczeniu się naydzie obojętność, objaśnienia potrzebującą, bez zwłoki czasu i Korospondencyow z Policyami, takowe objaśnienie za wezwaniem Aktora, czy Plenipotenta mogło zawsze otrzymać — 5to. Podobnież dłużnicy do funduszow Miasta Wilna, jakoto: JPan Szenk za Majewskiego, JPan Narkiewicz, starozakonny Zawel Hermayze, Jankiel Jogiches, obowiązani są wykazać (jeżeli słuszne mają przyczyny) dla czego długow na nich liczących się od czasu tak dawnego niepłacą; jeżeli przeciwko tym długom mają jakie nadpłaty, czyli wzajemne pretensye, lub inne Prawne zarzuty, powinni one złożyć z dowodami, rzecz całą dokładnie objaśniającemi, ażeby komissya mogła już zająć się i uskutecznić ostateczne kredytow i debitow Miasta Wilna rostrząśnienie, i udecydowanie dla zadość uczynienia: tak przedpisaniom Zwierzchności, jako i wierzycielom sprawiedliwe pretensye mającym — 6to. Rada Miasta Wilna obowiązaną jest zalecić Plenipotentowi mieskiemu, ażeby ten przeciwko wszelkim propozycyom i zarzutom, tak kredytorow, jako i debitorow do funduszow mieskich odnoszących się, dokładne i rychłe dawał odpowiedzi tłumaczenia się, broniąc fundusze mieskie od obarczenia, znoszeniem takich debitorow które są nie rzetelne, lub które niepotrzebnie i przez złe użycie administrujących nastałe, z ichże majątkow zyskiwane bydź powinne, ale pod obawą odpowiedzi na Plenipotentow, obowiązek swóy niepilnie i niewiernie pełniących konstytucyą 1726 przepisaney— 7mo. ponieważ takowe materye sumowne według praw Litewskich Naymiłościwiey darowanych Cywilnym procesem rozbierane i decydowane bydź powinne; więc, żeby niemieszać onych z materyą rachunkową od dzielnym porządkiem ułatwiać się mającą i z tą opiniją, która ztosowaną będzie do osób z urzędu za nadużycia, nieporządki i opuszczenia w administracyi przychodow i rozchodow odpowiadać powinne, zalecić Kancellaryi sporządzić osobny Protokuł do przyymowania dzieł sumownego rodzaju, w którym protokule każda powodowa strona zapisze swoją instancyą sposobem Aktoratow w processie praw Litewskich opisanym, wyrażając pokrótce treść interesu i jakie składa dowody. 8vo. złożone czyli skomportowane dokumenta, z Kancellaryi każda strona, sposobem komunikacyi za rewersem wziąść może do odpowiedzi; nie na dłuższy wszakże czas, jak dwótygodniowy, w którym czasie, jeżeli co naydzie do objaśnienia niepomieszczonem, powinna wygotować, i przy oddaniu dokumentow na komunikacyą wziętych, dodatek takowego złożyć, tak, ażeby do dokładu i położenia decyzyi, żadnego już tłumaczenia i popełnienia nipotrzebować— Takowe rozporządzenie, ażeby wszystkich komu należy wiadomości doszło, zalecić Policyi w Mieście tuteyszem opublikować, a dla tych co w Mieście nie żyją, do gazet Kuryera Litewskiego dla ogłoszenia umieścić — O czem JW. Wojennemu Gubernatorowi odraportować, i Rzad Guberski zawiadomić; a do rady Miasta Wilna i do mieskiey Wileńskiey Policyi dla należytego wypełnienia posłać zalecenia. Działo się na Sessyi dnia 23 julii 1818 roku.

Prezydujący Stanisław Niepokoyczycki.

Sekretarz Antoni Hołubowski.

1 w Skutek pierwszego postanowienia przez Magistrat M. G. Wilna w dniu 9 apr. roku tegoż awizowano w dodatku do Kuryera Lit. pod N. 36 wyprzedać przez Publiczną licytacyą handlu winnego i różnych mobiliow, takoż muzycznych instrumentow przynależnych do aktorstwa WJPani Johanny z Wagnerów Szteyningerowey dla zaspokojenia maiących pretensye do tegoż majątku, magistrat determinował; gdy tedy ś. p. były urzędnik WJPan Franciszek Łukomski R. M. W. wyprzedawszy wszystkie mobilia, i znaczną część instrumentów muzycznych, oprócz zapasu różnych win; z tym światem się pożegnał: przeto dla kontynuacyi teyże licytacyi, ja niżey podpisany rezollucyą tegoż Magistratu na dniu 12 aug. r. idącego w mieyscu tegoż nieboszczyka wyznaczony zostałem. Uwiadamiam więc P. Publiczność: iż na następny dzien 12 aug. pozostała część instrumentów, a pryncypalniey zagraniczne wina, jako to: Hiszpańskie, st. juli, malagi, renskie, la commete, madery, pikard, szampańskie, chateau, margo, burguńskie, ocet estragon, 100 letni troyniak etc. etc tak w oxeftach, jako też i w butelkach znaydujące się na mieyscu położenia tegoż handlu w mieście Wilnie na ulicy zamkowey, w domie niegdyś kupca Jochera, po południu o godzinie 3 zaczynając, że wyprzedawać będę od daty wyż wzmiankowaney, aż do ukończenia przez niniejszą awizacyą zawiadamiam.

R. G. M. W. Karol Grunert.

---

1. Od Sądu Ziemskiego Powiatu Borysowskiego. Do Redakcyi Kuryera Litewskiego.

Kiedy JW. Kazimierz Rodziewicz Podkomorzy Pttu Borysowskiego oświadczył majętność Skuplin z folwarkiem Kazimierzowem w Powiecie Borysow. sytuowaną, na taxę i Exdywizyą, na satysfakcyą swoich wierzycieli i za nastalemi tak w sądzie Ziem. Powiatu Borysowskiego, jako i w sądzie Głównym Minskim drugiego departamentu Remissami, gdy Sąd Exdywizorski w folwarku Kazimierzowie wyrok ostateczny opromulgował, wówczas nadesłanym ukazem Senackim 1817 roku junii 18 d. datowanym, skassowane remissy, a tym samym satysfakcyą dekretu Exdywizorskiego wstrzymano, i przepisano: iżby Sąd Ziemski Powiatu Borysowskiego, uczyniwszy kognicye wszelkich pretensorow, zopiniował, czy powinna bydź Exdywizya, lub nie? w skutek jakowego ukazu, Sąd Ziemski Powiatu Borysowskiego w sprawie JW. Rodziewicza Podkomorzego debitora z JW. Józefem Moniuszką Chorążym Pttu. Borysowskiego zastawnym majętności Skuplina Posesorem i dalszemi Kredytorami w roku teraźnieyszym 1818 julii 20 dnia przy zadecydowaniu kopii z spraw, komportacyą wszelkich dokumentow pretensyą probujących do JW. Rodziewicza Podkomorzego i funduszu jego zastosowanych, na wszystkich kredytorach i pretensorach zadeterminował, złożenie onych w kancellaryi Ziemskiey Powiatu Borysowskiego dnia 1go septembra roku bieżącego w przeciągu dwoch tygodni na, czteroniedzielną persystencyą zaznaczył, i o takowym na komportacyą terminie wszystkich wierzycieli przez Gazetę Kuryera Litewskiego dla trzykrotnego ogłoszenia zawiadomić postanowił, w skutek czego i ninieysza awizacya posyła się, dnia 23 julii 1818 roku.

Felix Tracewski Prezydent Ziemski Bory.

1 W skutek Naywyższego Imiennego Ukazu dnia 16 oktobra 1816 roku, Sąd Główny Litt. Wileń. 2go Departamentu wremiennego, maiąc poruczoną do rozsądzenia sprawę byłego Kupca Miasta Wilna Tomasza Reyzera ze wszystkiemi jego kredytorami, pretensorami, i debitorami; nayprzód przez rezolucyą 2go xbra 1816 roku przez gazety Kuryera Litt. wszystkie strony obwieścił, a przez rezolucyą 15 januaryi 1817 roku uczynił publikatę z ostrzeżeniem, nayprzód: iż którzy z kredytorów, lub pretensorów do Sądu niniejszego nieprzyydą, tych pretensye wieczney amissyi ulegać będą. Powtóre z dłużnikami zaś zawiniającemi do massy Tomasza Reyzera, którzy niestaną, że z temi wedle złożonych od JP. Reyzera dowodow, summy wyrokiem oczewistym przysądzone zostaną; o czym też w mocy dekretow akcessoryynych, 5 apryla i 2 junii 1817 roku, ponowiono przez Gazety publikatę, a względnie dłużników w Guberniach dawnych Rossyyskich mieszkających, nadto za rezolucyą 28 junii tegoż 1817 roku do Rządów Guberskich względnie każdego mieszkania przesłano komunikacye. Następnie zaś Sąd główny dekretem oczewistym roku 1818, dnia 16 idącego julii ogłoszonym, za uznaną JP. Tomaszowi Reyzerowi przysięgą na realności summ na różnych zawiniających okazanych, też summy do ogulney massy funduszu dołączył, i na onych lokacyą dla wierzycieli JP. Tomasza Reyzera przeznaczył, a termin opłaty na stawających i niestawających dłużnikach dla wierzycieli na dniu 1go oktobra idącego 1818 roku z procentami, wedle dekretu zliczonemi, wskazał, a w nieopłaceniu wolną inkwitacyą dla wierzycieli, do wszelkiego majątku dłużników, niemniey wolne zajęcie summy, i wszelkiego ruchomego majątku, z mocą wyprzedaży wszelkiey ruchomości przez licytacyą dozwolił, a z kolei, ze wszystkiemi, którzy mogą mieć do funduszu JP. Tomasza Reyzera jakąkolwiek pretensyą, a do ninieyszego Sądu nieprzyszli, z temi wieczną amissyą zapisał. O czym dla powszechney wiadomości, ninieysze przez gazety czyni się obwieszczenie. Datt. Roku 1818 miesiąca julii 29 d. Zgodno z wyrokiem Wacław Klukowski Sekr.

Ogłoszenia po raz drugi.

1 Rząd Cesarskiego Uniwersytetu Wileńskiego otworzywszy w roku przeszłym w Krożach szkołę na stopniu gimnazyalnym, z przyczyny rozpoczętey reperacyi domu szkólnego i niedostatku pomieszczeniu klass i nauczycielów, zaprowadził niższe klassy tylko; teraz, gdy klassy zupełnie a dom w części znaczney na dzień 1go września będą wyreperowane, postanowił wszystkie klassy i nauki podług przepisu na gimnazyum do 1go września następującego zaprowadzić, i o tem przez gazety Obywatelow obwieścić. w Wilnie dnia 29 lipca, 1818 roku. Sekretarz Norbert Jurgiewicz.

---

2 Sąd główny 2go departamentu Grodzieńskiego dekretem 1817 roku 8bra 2go zapadłym, przeznaczył exdywizyą majątku Sosnow i Jakubowicz w Powiecie Brzeskim położonego, do aktorstwa W. Hilarego Wereszczaki należnego, za tym dekretem urząd Exdywizorski w roku idącym dnia 14 junii pierwszy zjazd odbył, i w tym właściwą czynność ułatwiał. Powtórny zaś do ostatecznego ukończenia termin, na 15 8bra tegoż r. przeznaczył. Aby więc w tym czasie wszyscy Kredytorowie i pretensorowie do funduszu W. Hilarego Wereszczaki mieć mogące swoje stosunki przed Sądem Exdywizorskim z prawnemi dowodami stawali, tenże Sąd stosownie do remissy Sądu głównego 2go departamentu sub amissione causa wzywa. Prezydujący Józef Niepokoyczycki Exdywizor.

Józef Tyszyński Exdywizor.

Józef Zienkowicz Exdywizor.

---

2 Czytając oświadczenie JW. Hrabiego Chrapowickiego Podkomorzego Babinowickiego i kawalera w aktach Sądu Gł. Litt. Wileńsk. 2go Departamentu uczynione, i do naszey wiadomości przez gazetę Kuryera Littskiego doszłe, przejęci zostaliśmy uczuciami szacunku, jaki prawdziwie obywatelski, i z szlachetnym sposobem myślenia zawsze zgodny postępowania JW. Hrabiego Chrapowickiego sposob, a nas utwierdził, że odwołując wyniewoloną okolicznościami exdywizyą swego majątku, starał się wypłacić bez narażenia nas na expensa, i przyrzeka restującym wierzycielom swym zadosyć uczynienie przez środki od wszelkich jurysdycznych wyroków wolne. Ten szlachetny postępek, godne naśladowania uczucia prowadzi nas do oświadczenia JW. Hrabiemu Chrapowickiemu publiczney wdzięczności, i zapewnienia, że w wybranym przezeń czasie chętnie zbierzemy się tak dla przyjęcia satysfakcyi jako też okazania łatwości w środkach, które dla uspokojenia nas zostały szczęśliwie przedsięwzięte.

Józef Chłopicki Prezydent Pttu Kowieńskiego.

Tadeusz Oziewicz Rottmistrz.

Ezechiel Narkiewicz Komornik.

Jozefat Stołyhwa.

Jan Mrokowski Starosta.

Kazimierz Korzeniewski.

Jakowicki Regent Pttu Dziśnieńsk-

Karol Grünert Consul Civitatis Vilnensis.

Wyjeżdża za granicę.

2 Do Królestwa Polskiego, Prus, Saxonii i Austryi, Wileński mieszczanin starozakonny Owsiey Zelikowicz Załkind na miesięcy dziesięć dla własnych interessów.

DODATEK DRUGI DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO N. 6[illegible].

Wilno dnia 2 Sierpnia 1818 roku.

Ogłoszenia po raz drugi i trzeci.

3 Wedle Ukazu JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI Samowładnącego Całą Rossyą.

Wypis z Xiąg Ziemskich Powiatu Wołkowyskiego. Roku tysiąc ośmset ośmnastego miesiąca julii dwudziestego dnia.

Przed Aktami Ziemskiemi powiatu Wołkowyskiego stanawszy osobiście W. JPan Wincenty Jankowski Regent Graniczny powiatu Wołkowyskiego, oświadczenie przez JW. Tadeusza Hrabi Tyszkiewicza Generała woysk Polskich i Kawalera uczynione, poniżey wyrażające się, do Akt podał: któregoto oświadczenia wyrazy następne: Oświadczenie JW. Tadeusza Hrabi Tyszkiewicza Generała Brygady woysk Polskich i Kawalera Orderów woyskowych dziedzica Hrabstwa Swisłoczy, z powodu pomównego pisma, przez JWW. Michała prezydenta Sądow Granicznych guberníi wileńskiey, Piusa Marszałka Byrysowskiego, i w imieniu Wincentego Józefa braci, Kamilli siostry Hrabiow Tyszkiewiczow, w Aktach Ziemskich Wileńskich zapisanego, i przez dodatek do Gazety Kuryera Litewskiego Numeru czterdziestego szóstego pod datą siódmego junii roku tysiąc ośmset ośmnastego ogłoszonego. Smucić się trzeba nad losem familii, która nie chce i nie umie cenić pamięci cnót i dobroczynnych wielkości duszy swojego kuzyna zeszłego ś. p. Wincentego Hrabi Tyszkiewicza Referendarza Wielkiego Xięztwa Littgo, i Kawalera, rzuca potwarze na dziedziczącego Swisłocz mocą jego rozrządzeń wzruszając szanowne jurysdatora popioły, i wszelkich uchybia względow, w zawodném mniemaniu, że fałszywy okrzyk obali prawa krajowe, moc przyznanego dokumentu, a na tych ruinach otworzy drogę do obcego majątku. Są to w prawdzie chęci nic nieznaczące, ale chęci niemoralne światło wieku obrażające. Gdyby jednak bliżey to okazać publiczności, do którey przemawiają pretendenci, kategorycznie odpowiadam na ich zarzuty następnie: pierwszy zarzut pretendentow „iż ś. p. Wincenty Hrabia Tyszkiewicz Referendarz W. X. Litgo, nie miał prawa i „nie mógł rozrządzić własnym majątkiem z oddaleniem „osób przez Genealogią bliższych" jest obcy dla Rodakow, obcy względnie praw własnego kraju, bo każdy krwi szlachetney potomek, za poświęcenie się naddziadow dla Oyczyzny, ma ten nayważnieyszy przywiley, od wielu wiekow przez prawodawstwo zabezpieczony. Przywiley bezpośrzedniego szafunku dóbr własnych, oyczystych, macierzystych, jakimkolwiek prawem i obyczajem nabytych, z oddaleniem własnych dzieci i blizkich, podług upodobania. Drugi zarzut „iż zeszły Referendarz, zostawiwszy majątek bez rozrządzenia, zszedł z tego świata i otworzył spadek do wszelkiego majątku dla braci stryjecznych" utworzyli Pretendenci przeciwko własnemu przekonaniu i wiadomości, przeciwko wierze publiczney, jaka się gruntuje na aktach urzędowych, na dokumencie przez zeszłego Referen. Tyszkiewicza tysiąc ośmset trzynastego roku decembra dziesiątego datowanym i tegoż dnia przed aktami Ziemskiemi Wołkowyskiemi przyznanym, na dokumencie trzema laty przed śmiercią sporządzonym, i przez żadnego z dzisieyszych pretendentow, za życia ś. p. Referendarza, nieprzeczonym; skutkiem którego dokumentu, gdy dziedzictwo Hrabstwa Swisłoczy ruchome i summowne własności, szafunkowi zeszłego Referendarza uległe, przeszły do nieodzownego Aktorstwa Generała Tyszkiewicza, a dalsze dobra dla familii, uprzedniemi dokumentami odstąpione; tą koleją gdy zeszły Referendarz pod życiem swoiém wszelkie fundusze rozrządził, nic więc w dobrach Swisłoczy, przez zeszłego Referendarza posiadanych, do sukcedowania po jego śmierci dla pretendentow nie pozostało. 3 Rozminęli się z prawdą i z wszelkiemi względami pretendenci, formując zarzut „iż po ustałém życiu ś. p. Re„ferendarza wzięli intromissyą do Swisłoczy w obecności „JW. Generała Tyszkiewicza, że czas znaczny sami, pó„źniey przez JP. Siedlikowskiego zarządzali, że JP. Sie„dlikowski, jakby zdradliwie i wiarołomnie uwiedziony „zyskiem wszedł w kondyktową umowę z JW. Generałem „i oddał Swisłocz" Generał Tyszkiewicz, w porę zgonu zeszłego Referendarza zdarzonego w Duboj w dniu dwunastym marca, w porę najazdu pretendentow do Swisłoczy, okrytego tytułem Intromissyi, dwudziestego pierwszego marca tysiąc ośmset szesnastego roku datowaney, znaydywał się w królestwie Polskiem, nie mógł więc bydź obecnym w Swisłoczy, i niebył; pod niebytności dziedzica, mógł siebie ogłosić właścicielem jego domu. Z dobrze rozważonego interesu, pretendenci zamilczećby powinni o swey Intromissyi, ta bez żadnego prawa wzięta, nie upoważnia zawłaszczeń dóbr cudzych, lecz świadczy tylko ich naruszenie, ściąga odpowiedzialność prawami wskazana. Jeśliby, podług wnioskowań pretendentow, zapisanie intromissyi bez żadnego prawa, dawało wstęp do obcey własności, w tenczas każdy stałby się obywatelem i pretendentem dóbr całego świata: co gdy się przeciwi głównym zasadom społecznego dobra, więc krok pod jakimkolwiem względem i nazwaniem do rzeczy obcey, jest nadużyciem, przez nadużycie można naruszyć rzecz obcą, ale nie osłabić do jey prawo właściciela; mimo zatém krok samowolny Pretendentow, Intromissyą nazwany, Generał Tyszkiewicz za przybyciem z Królestwa Polskiego, dwudziestego dziewiątego marca w dni ośm po najechaniu Swisłoczy przez pretendentow, w tymże dniu przez oświadczenie w Aktach Ziemskich Wołkowyskich zapisane ogłosił: że Hrabstwo Swisłocz skutkiem przyznanego dokumentu zeszłego Referendarza Aktorstwu samo jednego uległe, w swoje władanie obeymuje: w tymże dniu, wydał i przyznał Plenipotencyą do ogólnego rządu interesow Hrabstwa Swisłoczy, nazajutrz w dniu trzydziestym marca przez Intromisyą urzędową wszedł w Aktualną wieczystą całego Hrabstwa Swisłoczy possesyą, przez wydany instrument instalował JP. Siedlikowskiego do rządu ekonomicznego, ułatwienia interessow Fundowych, zalecił zregestrowanie remanentow, sporządzenie inwentarzow, co i uskutecznione za wiedzą i podpisem Ziemskiego sprawnika: obowiązki do dziedzictwa przywiązane dopełniał, w całey rozciągłości prawo dziedzica exekwował za wiadomością samychże pretendentow, o czém przekonywa list własnoręczny JW. Piusa Tyszkiewicza pod dniem dziewiątym julii, tysiąc ośmset szesnastego roku do Akt Ziemskich Wołkowyskich wniesiony, do JP. Siedlikowskiego pisany, równie dalsze korrespondencye tegoż JW. Piusa Tyszkiewicza z Generałem utrzymywane. Przeciwnie JWW. Pretendenci, zaniosłszy kilka manifestow zapowiadających występny i próżny bo o ruinę dokumentu przyznanego process, zaymować Swisłoczy w rząd aktualny, jako obcego dziedzictwa, nie poważyli się, bo przyjęli uwagę, iż intromissya bez żadnego prawa zapisana jak sama z siebie występna, tak exekucya jey zawszeby oznaczała nie possesyą lecz samowolny zabor obcey własności, od którey w każdym czasie przez władzę policyyną, byliby oddaleni; zwrócili więc wzgląd na objekta, które, przed poszukiwaniem właściciela, przez policyą mogą bydź usuniętemi skutkiem tego uwieźli srebro stołowe, czego nie przeczą, i gotowe pieniądze, co objawić byli powinni, bo to tylko w całém piśmie pretendentow miałoby cechę rzeczywistości. A nadto ze wszystkiego mieli zamiar opustoszyć Hrabstwo (o czém przekonywa list za własnoręcznym podpisem JW. Półkownika), gdyby dziedzic Generał Tyszkiewicz za powrótem, tym samowolnościom nie zapobiegł. Chcąc wszakże JWW. Pretendenci mieć jakikolwiek pretext do nowych zaborow w czasie władania Generała Tyszkiewicza ogłoszonego urzędownie przez oświadczenie dwudziestego dziewiątego, i Intromissyą trzydziestego marca, wezwali JP. Siedlikowskiego pismem piętnastego maja datowanym, aby rząd Hrabstwa, po zeszłym Referendarzu pozostały na ich imie obiał: wstrzymał ten krok pretendentow Generał, jako dziedzic, ile że komis napadu na obcą własność, i possesyą, przez kogoż mógł bydź przyjęty? a pismo pretendentow przekonywa, że i przemoc niezawłaszczonego Rządu w Hrabstwie Swisłockiém nie mieli, kiedy po sześciotygodniowém zapossydowaniu przez Generała Tyszkiewicza Hrabstwa Swisłoczy, tentowali pozostały rząd zeszłego Referendarza, a podług ich mniemania, jeszcze exystujący, lubo już przez prawego dziedzica zajęty, objąć na swoje imie, takowy zabor srebra stołowego i pieniędzy, naruszenie spokoyności dziedzictwa, oświadczeniem w Aktadach Ziemskich Wołkowyskich zapisaném, przez Generała Tyszkiewicza zaskarżone. Możeż bydź większa między istotą rzeczy a odgłosem pretendentow różnica? Chęć bez żadnego prawa, ku naruszeniu obcego majątku za dokumentem przyznanym, za intromissyą, za wiedzą Ziemskiego sprawnika, i samychże pretendentow zadziedziczonego: chęć spustoszenia, zabory jedne projcktowane, drugie dopełnione, najazdy w czasie upatrzoney nieobecności właściciela, subordynowanie w takimże widoku drugich, przedstawiać publiczności, zaspokoyne znaczny przeciąg dzierżenie, akcye gorszące powszechność, i zaskarżone, nazwać prawem spadku do dóbr; w których nic do sukcedowania nie pozostało, objęcie przez Generała Tyszkiewicza w rząd i władanie Hrabstwa Swisłoczy, skutkiem dokumentu przyznanego, w Aktach publicznych ogłoszone, umianować czynem kondyktu z JP. Siedlikowskim; co tylko ten może wyrzec, kto nie umie zachować winney dla człeka honoru delikatności, kto nie wyobraża stosunkow między zwierzchnikiem a podwładnym, między panem a oficiantem, jakim

był i dotąd jest u Generała Tyszkiewicza JP. Siedlikowski. 4. „Ze JW. Generał, pod jakimkolwiek tytułem w świe„cie i prawodawstwie całkowitém, nie ma wstępu do ma„jątku po zeszłym Referendarzu, nie ma prawa daro„wnego, zastawnego, przedażnego, ani arendownego, że „żaden z pretendentow nie zrzekł się na Generała, że kil„ka pokoleń przed im drogę w naturalney sukcessyi prze„cina, że bez sądu, dekretu, bez zapozwu, obwieszczenia, „i wiadomości niepraktykowanym w świecie porządkiem „zajął od naddziadow przez ich zapossydowany i długo rzą„dzony majątek“ Ten zarzut pretendentow obok powyższego objaśnienia nie może mieć żadnego stosunku do Generała Tyszkiewicza, tém samém już rozwiązany, kiedy okazano prawo dziedzictwa, i jego zgodną z ustawami krajowemi exekucyą: przy odwołaniu się więc do stanu rzeczy aktami wykrytego dodadź należy: (1.) że zeszły Referendarz, mając wolność każdemu prawami nadaną szafunku dóbr własnych podług upodobania, kiedy rozrządził dziedzictwo Hrabstwa Swisłoczy dokumentem, tysiąc ośmset trzynastego roku decembra dziesiątego dnia przed aktami Ziemskiemi Wołkowyskiemi przyznanym, kiedy Generał Tyszkiewicz skutkiem przyznanego dokumentu toż Hrabstwo odziedziczył, kiedy przymiot przyznanego dokumentu zaymuje wszystko, co tylko bydź może nayważnieyszym z praw Litewskich, do nabycia wieczystego wszelkiey natury dóbr ziemskich; świat więc w pismie pretendentow umieszczony, w którym, podług ich mniemania, nie może mieć wstępu Generał do Hrabstwa Swisłoczy, już zadziedziczonego, widno, iż nie zna krainy Litewskiey i jey odwiecznie exystujących ustaw. (2) Zrzeczenie się od osob niemających prawa do rzeczy, a w tey kolei i od JWW. pretendentow, dla Generała w żadném zdarzeniu niemoże bydź potrzebném. (3) wywod familiynych pokoleń naprózno utrudzał pretendentow, kiedy nie idzie spór o spadek i nie ma nic do sukcedowania. (4) Do dziedzictwa majątku kto ma prawo na wieczność, ten, podług ustaw krajowych i upowszechnionego porządku, nie potrzebuje ani dekretu, ani pozwu, ani obwieszczenia; dla czego zaś Generał, dziedzic Swisłoczy, nie ma prawa zastawnego i arendownego, lecz tylko dokument przyznany na wieczność; JWW. Pretendenci w własney uwadze znaydą odpowiedź na swoje zapytanie. (5) Zajęcie Swisłoczy przez Generała Tyszkiewicza skutkiem dokumentu przyznanego, koleją prawami ustanowioną objaśnione wyżey, ten tylko może nazwać niepraktykowanym w świecie porządkiem, kto nie ma względu na ustawy krajowe i dąży ku ich obaleniu. (6) O dziedziczeniu Hrabstwa Swisłoczy przez Generała Tyszkiewicza, że pretendenci mieli dostateczną wiadomość, upewniają o tém własne ich pisma wyżey przywiedzione; jeżeli pretendenci zaprzeć się przed publicznością mogą rzeczy upewnioney własnemi pismami; cóż dziwnego, że nadużycia, zabory, chęć spustoszenia obcego dziedzictwa; przedstawiają za spokoyne od naddziadow zapossydowanie. 5. „Iż JW. Generał przez po„zew w gazecie Kuryera Litgo po JW. Wawrzeckiego „wyniesiony, czyni siebie dziedzicem całkowitego majątku „ruchomego i leżącego JW. Referendarza Tyszkiewicza“ Zarzut ten jest obcy względnie Generała dziedziczącego Swisłocz, skutkiem przyznanego dokumentu, a naybliższy ma stosunek względnie pretendentow, którzy bez żadnego prawa mianują siebie aktorami. 6. zarzut „Iż, przez „procedera z różnemi, utwierdza się Generał na dziedzi„ctwie“ równie iest próżny, bo gdy zapis pod iakimkolwiek nazwaniem maiący przymiot dokumentu przyznanego, co do ważności i mocy, ustawy seymowe porównały z dekretami Naywyższey Instancyi. Zadziedziczenie więc przez Generała Tyszkiewicza Hrabstwa Swisłoczy, skutkiem dokumentu przyznanego, nadto z siebie ważne; iak przez processa tak przez żadne inne koleje utwierdzeń niepotrzebuje; wreszcie spory przechodzące przez opinią jurysdykcyow, pod żadnym względem nie mogą bydź wzięte za prywatne zabiegi, w stosunkach ubocznych. W istotnym uważaniu processu Generała w różnych subselliach jedne ułatwiane, drugie exystujące, dowodzą tylko otwartą i jawną exekucyą praw na dziedzictwo Hrabstwa Swisłoczy sobie służących; exekucya, przez juryzdykcie krajowe przyjęta, pretendentom wiadomą; co upewnia list JW. Piusa Tyszkiewicza tysiąc ośmset szesnastego roku nowembra dwudziestego ośmego dnia pisany, z przesłaniem zapotrzebowanych przez Generała Annexow do processu z dziedziczenia Swisłoczy wynikłego. A lubo JW. Marya Teressa z Xiążąt Poniatowskich Tyszkiewiczowa Referendarzowa W. X. Ltto, za zapisami JW. Referen. Tyszkiewicza męża, tysiąc siedmset ośmdziesiąt czwartego roku augusta piątego datowanemi, nazajutrz przed Aktami Ziem. pttu Wołgo przyznanemi za summę sześćkroć pięćdziesiąt tysięcy złotych, possesyą swoją zastawną Hrabstwa Swisłoczy, od momentu śmierci zeszłego Referendarza Tyszkiewicza, skutkiem tychże zapisow exystującą przez Intromissye tysiąc ośmset szesnastego roku oktobra trzydziestego pierwszego wzięte, i tegoż roku nowembra szóstego dnia w Aktach Ziem. Wołch zeznane, ogłosiła, ogólnie Hrabstwo Swisłocz ze wszelkiemi attynency*ami, na rzecz swoją zajęła, i tęż possesyą dotąd exekwuje. Mimoto jednak Generał Tyszkiewicz, nienaruszając skutkow Zapisu JW. Referendarzowey i jey possesyi, ciągle obowiązki do dziedzictwa przywiązane spełnia, i ciężary przez swojego Juryzdatora JW. Referendarza na toż Hrabstwo wniesione w ilości przeszło sześciukroć sta tysięcy złotych deportował. Winni więc JWW. pretendenci zgodzić się na to: Iż jak ważne zadziedziczenie Hrabstwa Swisłoczy przez Generała Tyszkiewicza żadnych utwierdzeń niepotrzebuje, tak jawna otwarta pretendentom wiadoma tegoż dziedzictwa exekucya, z natury rzeczy wypływająca, ubocznie wyobrażaną bydź niemoże. 7. Przedstawiają pretendenci „Ze sama nieletność Wincentego i Józefa Tyszkie„wiczow była dotąd przeszkodą, przez wspólne działania „do powrotu, posrzednictwem samey policyi, do domu i ma„jątku Hrabstwa Swisłoczy“ Trzeba nieznać praw i władz krajowych administrujących sprawiedliwość, aby wyrzec, że sama chęć bez żadnego prawa, może odjąć majątek aktualnemu dziedzicowi. Trzeba nieznać władzy policyyney lub złe rozumieć o postępowaniu policyi, aby obiecywać jey wdanie się i pośrzednictwo do naruszenia prawa wieczności, za wiadomością rządową przez Tadeusza Tyszkiewicza we wszystkich stopniach, dziedzicowi właściwych, zapossydowanego i zaexekwowanego, w exekucyi swojey przez władze krajowe przyjętego, urzędowemi aktami zaswiadczonego. Bliżey jest, iż pretendenci przez pośrzednictwo policyi, powrócą z tegoż Hrabstwa uwiezione srebro i pieniądze, bo bezprawne naruszenie własnośei Generała Tyszkiewicza, jest zaborem prosto przez policyą odzyskać się powinnym. Jeżeli postępowanie pretendentow w zawodnych widokach, zastanawia, jak głoszą nieletność, ta, godna uwielbienia, nieletność, przejęta wdzięcznością ku dobroczynnemu dla jey kuzynowi, szanująca skutek jego rozrządzeń zawstydzałaby wiek doyrzały, chcący to naruszać; wszakże różnica wieku niezmienia bynaymniey stosunkow rzeczy i prawa, pierwszey stan, drugich zasady, zawsze muszą bydź jedne; a zatém szukać rzeczy nieposiadaney tém samém nieutraconéy, snuć projekta na zawłaszczenie obcey bez żadnego prawa, wdadź się w process próżny, w process powszechność obrażający, pomiędzy familią ku ruinie tranzakcyi dobroczynnego kuzyna na głównych kraju ustawach wspartey, jest czynem w każdym wieku niechlubnym i niepozytecznym. 8. Wyrazy w pismie pretendentow pomieszczone „Iż „ewikcyą na odpowiedzialność, widzieli dotąd dostateczną, „za wszystkie zbierane intraty i zabory w maiątku dziedzi„cznym i summownym JW. Generała“ równie jak i całe ich pismo żadnego niemają związku z istotnym stanem rzeczy. Dziedziczenie przez Generała Tyszkiewicza dóbr własnych Swisłoczy, żadney niepotrzebuje ewikcy, opieka praw i rządu dostatecznie spokoyność tegoż dziedzictwa dla jego zaręcza; próżna wiec pretendentow względnie Hrabstwa Swisłoczy i dalszych dóbr Generała troskliwosć, dość jey ma sam Generał Tyszkiewicz na utrzymanie prawa własności. 9. Ostrzegają pretendenci „JW. Wawrzeckiego Ge„nerała, opiekę Xiężniczki Stefani Radziwiłłówny, massę „Radziwiłłowską, jey prokuratora i dalsze interesowane oso„by, aby żadnych z JW. Generałem dokumentow niesta„nowili, w układy, w umowy, w przelewy z rzeczy ma„jatku po zeszłym Referendarzu niewchodzili, słowem nic „nierobili, gdyż to wszystko za nieważne ogłaszają i po„szukiwanie należności na każdym zapowiadają“ summy przez JW. Wawrzeckiego i przez massę Radziwiłłowską s. p. zeszłemu Referen. Tyszkiewiczowi zawinione, skutkiem dokumentu przyznanego nieraz wspomnionego są własnością Generała Tyszkiewicza, o uzysk pierwszey, zapozwem przez gazetę ogłoszonym w sądzie Ziemskim Wołm w mącu junii roku idącego, o drugą w komissyi na rozpoznanie massy majątku XX. Radziwiłłow blisko od lat dwoch w imieniu jego jako aktora rozpoczęte, ustanowione i przez pierwsze stopnie już są przewiedzione processa. Czcze zarzuty pretendentow, praw dziedzica i właściciela exystującego, praw zaexekwowanych, stopniow, poszukiwań przez wyroki sądownicze ustanowionych, naruszyć, zastanowić, zmienić, i żadney uwagi zyskiwać niemogą. Pewnym bydź może Generał, że proklamacya pretendentow, ich wyroki w własney ogłoszone sprawie w swiatłém obywatelstwie toku interessow niestrudnią. Gdyby wszakże, czego się niespodziewa, doświadczył naymnieyszych zmitrężeń, strat, ztąd i ubytkow pod wszelkim względem uważanych, że na majątku pretendentow poszukiwać będzie naysolenniey oświadcza. Ostrzegać, aby z pretendentami w żadne układy o summy Generałowi należne nie wchodzono, nie ma potrzeby. Własna każdego ostróżność niedozwoli traktować z nimi o rzeczy, do którey, prócz próżney chęci, żadnego niemają prawa. Usunąwszy zasłonę rzuconą przez pretendentow na zakrycie istotnego stanu rzeczy, postrzega każdy prawo nabycia, jego exekucyą przez władze krajowe przyjętą. Exekucyą jawną, pretendentom wiadomą, a na tych zasadach zadziedziczenie prze Generała Tyszkiewicza Hrabstwa Swisłoczy wsparte, z drugiey strony chęć zawłaszczeń bez żanego prawa, chęć obalenia dokumentu przyznanego, rozrządzeń zeszłego Referendarza Tyszkiewicza kuzyna dobroczynnego, dla samychże pretendentow, chęć naruszenia własności,*

...owolny jey zabor, zmyślony stan rzeczy, czcze zarzuty różne zabiegi, a na tym osnowane pretendentow stosunki, pomówne pismo przeciwko Generałowi Tyszkiewiczowi, rzucone przez gazety po kraju, możeż bydź większa w po-wnaniu różnica? Generał Tyszkiewicz w życiu publicznem, domowém był zawsze na drodze honoru i bezinteresowności, ...ey nigdy nieszedł i zborzyć niepotrafi. Kroki jego za-...m były i są jawne, czyste, niepodobne do działań JWW. ...retendentow, którzy na rozwalinach praw, obowiązków ...a krwi, i dział dobroczynnego kuzyna, prywatnego szu-...ują zysku; niema Generał innych widoków, jak odpowie-...dzieć ufności zeszłego Referen. Tyszkiewicza, którą pod ...yciem w Generale położył. Pamięć tego męża, który był ...zorem cnot znakomitych i przykładem dobroczynnych ...całem swém życiu działań, nadto jest drogą sercu Ge-...erała, zachowa ją w całey mocy i pod opieką praw nieda ...ikomu naruszyć jego rozrządzeń. Światłu publiczność ...ryzna prawdę, a Sąd odda sprawiedliwość Generałowi ...Tyszkiewiczowi, którey sam drogą processu szukać będzie, ...by cnotę dobroczynnego przyjaciela i krewnego, ważność ...jego działań powszechności okazać, kroki pretendentow prze-...ciwne wszelkim względom zastanowić, a za dopełnione przez ...ich nadużycia satysfakcyą uzyskać. Datt roku tysiąc ośm-...set ośmnastego, miesiąca julii dwunastego dnia. U tego ...oświadczenia podpis aktora następnie wyrażony: Tadeusz ...Hrabia Tyszkiewicz Generał woysk Polskich. Które to o-...świadczenie za podaniem onego przez powyższą osobę do ...akt, jest w Xięgi Ziemskie Wołkowyskie przyjęte i wpisane, ...a z nich i ten wypis pod urzędową pieczęcią w teyże dacie ...stronie Rekwirujący jest wydan.

Zgodność z Księgami świadczę Józef Kotkowski Regent Ziemski Wołkowyski.

NOWE DZIEŁA.

5. w Xięgarni XX. Pijarow u Alexandra Żołkowskiego.

Początki Algebry S. F. Lacroix dla użycia w szkole centralney paryzkiey, przełożone na język polski przez X. E. Sieradzkiego S. P. z jedenastego wydania poprawnego w Paryżu 1815 roku. Cena exemplarza rub. sr. 1.

Eutropii Breviarium Historiae Romanae, cen kop. 20.

Pamiętnik Magnatyczny Nr. X. Razem prenumerata pisma tego kosztuje bez poczty rub. 2 k. 50, z pocztą rub. 4 srebrem.

Tygodnik Wilenski, Tom V. str. 400 Nr. 106-117.

Dzieła znaydujące się w Redakcyi gazety Kur. Litt.

Gnomonika rysunkowa, czyli sposób prosty i łatwy rysowania kompasów na różnych płaszczyznach, bez żadnego rachunku, używając tylko cerkla i linii. Podług układu J. Mollet Professora fizyki i geometryi praktyczney w muzeum Liońskiem, przez Wincentego Karczewskiego. Cena exemplarza złtch 3 i gr. 10.

Kalendarzyk polityczny na rok 1818, dla wydziału Uniwersytetu Imperatorskiego Wileńskiego. Cena exemplarza złtch 4.

O karmieniu pszczoł i o środkach ratowania słabych. Wyjątek z rękopismu Mikołaja Witwickiego, o Pszczelnictwie. Cena exemplarza kop. 10.

3 Sąd główny Wileński Departamentu Cywilnego czyniąc za ukazem rządzącego Senatu w roku teraznieyszym Junii 25 dnia za N. 1346 wyszłym spełnienie, postanowił wszystkie apellacyyne dzieła tak za aktoratami jako i śledztwienne w departamencie tymże po datę teraznieyszą znaydujące się, odesłać bez żadnego onych wyłączenia na rozpatrzenie i ukończenie do ustanowionego Naywyższym Imiennym ukazem 25 februaryi 1806 roku w mieście Wilnie czasowego departamentu, dla wiadomości więc stron procedujących tokowa awizacya pomieszcza się w Gazecie Kuryera Litewskiego.

Za rozkazem Sądu Sekretarz Dobrzański

3 Sąd główny Wileński 2go Departamentu powodem oświadczoney przy założeniu ze strony Byłego komissionera Jerzego Lisaniewicza, szlachcica Józefa Woydaga i mieszczanina Wileńskiego Dominika Szenka na dekreta tegoż Departamentu w sprawach ich nastałe appallacyow, niemożności złożenia po dwieście rubli na zakłady appelacyyne, czyni ninieyszą w skutek ukazow i rezolucyow publikatę, z tym, iż jeśliby kto wiedział o majątkach do wzmienionych osob należących, z dochodow których możnaby było uzyskać wyrażone zakłady appellacyyne, iżby raczył przesłać Departementowi uwiadomienie.

Za rozkazem Sądu Sekretarz Dobrzański.

3 Majątek zwany Zameczek alias Suderwa murowana, leżący o wiorst pięć od miasta Wilna nad rzeczką Suderwą natury Poiezuickiey, maiący w sobie obszerności włok geometrycznych sto w obrębie bez szachownic, a w tym lasu borowego i różnego, młodego wprawdzie, lecz dobrze zahodowanego włok trzydzieści, ziemia wszędy bez braku rodzayna, twardo żwirowata z czarnoziemem. Dymow włościańskich rolniczych pańszczyznowych czterdzieście pięć a ludności, wedle ostatniey rewizyi, dusz męzkich poddańskich 150. Każdy dym zarabia ziemi włokę całą, i łąk mają włościanie dosyć wedle potrzeby. Karczem propinacyynych trzy. Fundum we wszelkie potrzeby gospodarskie należycie zabudowane, opatrzone i pięknie ogrodzone, tak, iż niczego nie brakuje. Przytém ogrod fruktowy i razem na włoszczyznę do pięciu morgow w sobie zawierający, w którym są piękne i niemałe cztery kanały ze spadem z jednego do drugiego ciągłey, obfitey, żywey wody w różne gatunki ryb zarybione. Daley tuż pode dworem staw niemały rybny z młynem ciągle mielącym, z którego sama woda idzie na tromby do browaru tuż stoiącego porządnego w słupy murowane zabudowanego. Nadto jezior połownych niemałych trzy i dwa brzegi Wilii, gdzie znayduie się piękna zatoka do połowu wiosennego ryb. Pod dwornemi poletkami znayduie się ziemi równie podzieloney na cztyry pola morgow 448. Wysiewa się oziminy beczek 37. Pozycya iedna z naypięknieyszych w okolicach Wilna. Siana murożnego kosi się wozow 350. Glina do założenia cegielni naylepsza i tey iest obficie, a góry ku miastu leżące pełne kamienia wapiennego. Takowy maiątek iest do przedania. Ktoby sobie z ochoczych życzył o to traktować z aktorem powezmie zupełną informacyą w Redakcyi Kuryera Litewskiego.

3. Sąd Taxatorsko Exdywizorski dekretem Remissyynym Sądu Głównego Wileńskiego 2go Departamentu w roku 1817 8bra 4 dnia zapadłym, na domierzenie satysfakcyi wszystkim kredytorom JW. Antoniego Micewicza b. Marszałka Rosieńsk. przeznaczony podług zamiaru pierwszo-zjazdowego swojego wyroku w dniu 20tym teraźn. miesiąca julii do dóbr Gorysz w powiecie Rosień. położenie mających, na oczewisty sprawy rozbior zebrany, czynność swoję rozpoczął, i onę ciągle do zaferowania pryncypalnego dekretu kontynuować postanowiwszy, stosownie do uprzedniey swojey awizacyi po pierwszo-zjazdowym dekrecie przez gazetę Kuryera Litt. trzykrotnie opublikowaney, wszystkich wierzycieli do funduszu JW. Marszałka Micewicza stosunki mających, a niemniey debitorów do massy tegoż funduszu zawiniających, uwiadamia: ażeby pierwsi pod upadkiem swoich pretensyów i warunkiem zapisania amissyi, debitorowie zaś pod przeznaczeniem za ich niestanności w przyniesionych do siebie pretensyach należney odpowiedzi, przez się lub prawnie umocowanych plenipotentów do Sądu Exdywizorskiego w niezwłócznym czasie z dowodami stawali, gdyż Sąd taxatorsko-exdywizorski, tak dla oszczędzenia funduszu konkursowi uległego jako też celem przyśpieszenia winney każdemu satysfakcyi, nieczyniąc żadnych odkładów i przewłók w sprawie, nayrychleysze poruczonego sobie dzieła ukończenie, w szczególnym ma staraniu. Dat roku 1818 julii 22 dnia w Goryszach.

Jerzy Soroka Ziemsk. Pttu Osz Prezydent Exdywiz.
Mateusz Siesicki b. Prezyd. Ziemsk. Wileń. Exdywiz.
Jan Ciechanowiecki b. Sędzia Ziem. Wileń. Exdywizor.

Obwieszczenie do Litewskich i Koronnych wierzycieli JW. Alexandra Hrabiego Chodkiewicza P. W. Pol.

3. Sąd dzielczo-zjazdowy fortuny JWW. Józefa i Alexandra Hrabiów Chodkiewiczow na gruncie miasteczka

)1(

Czarnobyla w Gubernii Kijowskiey Powiecie radomyslskim położenie mającego, czynność swoją od dnia 24go junii idącego roku rospocząwszy, stosownie do przepisu Sądu Głównego departamentu Cywilnego Gubernii Kijowskiey przed wszystkim, stanowieniem massy fortuny w podział iść mającey (dozwalając i wierzycielom którzyby tego działu attentować żądali przyyścia i pilnowania się) zajął się, a takowe działanie ciągle kontynuując, dla ułożenia schedy przez opiekúnow JW. Józefa Chodkiewicza i wyboru oney przez głowę młódszą i ostatecznego tego dzieła zakończenia dzień pierwszy mca 7bra idącego roku w miasteczku Czarnobylu przeznaczył — z powodu zaś, iż ukaz rządzącego Senatu wierzycielom JW. Alexandra Hrabi Chodkiewicza w zamiarze ocalenia schedy Jego pilnowania się w takowym dziele dozwolił; dla tego Sąd dzielczo-ziazdowy o takowém swojem postanowieniu i terminie normalnym zakończenia przedsiewziętego dzieła, wierzycieli JW. Alexandra Hrabi Chodkiewicza zawiadamia— Sędzia Ziemski Powiatu Radomyslskiego. Jan. Zaleski, Podsędek Ziemski Powiatu Nowogrodckiego, Wolynskiego Piotr Truszkowski — Podsędek były Ziemski Powiatu Dubieńskiego Jan Józef Dobrzański.

Wiktor Dalkiewicz Archywar.

---

3. Wypis z Xiąg wieczystych Sądu Głównego Mińskiego departamentu drugiego.

Roku tysiąc ośmset ośmnastego miesiąca julii dwódziestego dnia. Na Sądzie Jego Imperatorskiey Mości Głównym Mińskim departamentu drugiego przed nami Janem Marcinkiewiczem Żabą Prezydentem i Kamandorem, Symonem Harasimowym Sowietnikiem i Ignacym Iwanowskim Sędzią, stawając osobiście WJPan Józef Orzelski oświadczenie przez Xięcia Imci Ludwika Radziwiłła biegącego roku i miesiąca siedmnastego dnia uczynione. plenipotencyą pełnomocną WJPanu Gasprowi Iwaszkiewiczowi przez tegoż Xcia w roku tysiąc ośmset piętnastym marca jedynastego dnia wydaną, Eorundem w nnieyszym departamencie przyznaną kassujące i za nieważną oną ogłaszające do akt podał w następnych wyrazach: — Roku 1818 mca julii 17 dnia, niżey podpisany oświadczam się przed całą powszechnością i to oświadczenie JP. Józeffowi Orzelskiemu Oficyjantowi memu podać do akt Sądu Głównego departamentu 2go Gubernii Mińskiey polecam. Jako i własney WJPana Gaspra Iwaszkiewicza kapita. b. woysk pols. w liście do mnie roku zeszłego 1817 pisanym (któren w aktach publicznych umieścić niezaniedbam) oświadczoney dogadzając chęci, i z wieloliczných powodow sobie wiadomych, jakie wyszczególniać teraz nieznachodzę potrzeby, pomimo zakres szescioletni równo z datą dzisieyszą od dalszych obowiązków jeneralnego Plenipotenta tegoż W. Kapitana Iwaszkiewicza zupełnie i na zawsze uwalniam. Plenipotencyą jeneralną przezemnie onemu w roku 1815 marca 11 dnia wydaną, eorundem na Sądzie Głnym departamentu drugiego Gubernii Mińskiey przyznaną kopiję, nieważność teyże ogłaszam, jakby za niebytą uznaję i eliminować z akt natychmiast postanawiam. Aby przeto nikt odtąd z pomienionym W. Iwaszkiewiczem w żadne mnie i möy majątek dotykające umowy niewchodził; żadnychtranzakcyów na rzecz moją niezawierał; summ gotowych na Imie moje i z ewikcyą na dobrach moich opisującą się za jego inskrypcyami niekredytował, ostrzegam; a nadto: że z kimkolwiek i pod jakimkolwiek tytułem do daty ninieyszego oświadczenia postanowione przez W. Iwaszkiewicza byłego plenipotenta mego Imieniem mojem tranzakcye, i wydane komukolwiek obligacyyne zapisy, te tylko za dobre i nieobojętne uważać będę, z których, co do pierwszych? rewersa do mego Archyvum, co do dvugich? przychodu w gotowym groszu do kassy mojey obrótu już weszły, i jakie, w stosunku do praw krajowych, ukàzow oraz Naywyższych, czasowie do akt Ziemsk. czy Grodzkich tego powiatu, w którym z rzeczy wypadało, są wprowadzone, objaśniam. Wszelki zaś insze, jeśliby się jakie ukazały, a tém bardziey w ostatecznym bilańsie ogólnie interessa moje obeymującym przez samegoż W. Iwaszkiewicza dopiero mnie podanym, umieszczonemi nie były; jako ukryte, za zmówne, nic wcale do mnie nienależące poczytam, i że zadość czynić onym nie będę obowiązanym, dowodzić i prawem każdego przekonywać oświadczam się. Jakowe oświadczenie aby powszechną zyskało wiarę podpisem ręki własney umacniam. U tego Dokumentu podpis aktora a poniżey świadectwo o wzięciu poszlin tak się wyraża: Ludwik Xiążę Radziwiłł.

1818 Года Іюля 20. дня Минскаго Главнаго Суда 2омъ Департаментѣ при подачѣ въ Акты сего документа съ него Явочной пошлинѣ пятьдесятъ одна копѣйка, да за листъ бумаги пятьдесятъ копѣекъ мѣдью взято. Свидѣтельствую Надсмотрщикъ Коллежскій Секретарь Новицкій. Jakowy Dokument po podaniu onego przez wyż wyrażoną osobę do akt, jest do xiąg wieczystych Sądu Głnego Mińskiego Departamentu 2go przyjęty i wpisany, a z nich i ten wypis pod pieczęcią urzędową tegoż Departamentu i za podpisem Sekretarza Roku 1818 miesiąca julii 20 d. stronie rechwirującey jest wydan.

Poszliny opłacono Piotr Nowicki.

Grzegorz Borodzicz Sekretarz Sądow Gll. Mińskich Departamentu 2go.

O zgodności z xięgami świadczę Piotr Nowicki Sekretarz Kolleski.

Takowy wypis oświadczenia w dacie powyższey przezemnie podpisanego, i przez umocowaną ku temu osobę do akt Sądu Głównego Depart 2go Gubernii Mińskiey podanego, aby dla wiadomości publiczney w gazecie Kuryera Littskiego pomieszczonym i po trzykroć ogłoszonym został, Redakcyi Wileńskiey upraszam. W Radziwilmontach 22 julii 1818 r.

Ludwik Xiążę Radziwiłł.

Ogłoszenia po raz drugi.

2 Niżey podpisany ma zaszczyt uwiadomić amatorów muzyki, iż wyszło w jego składzie przy ulicy miodowey w Warszawie dzieło w języku polskim, pod nazwaniem Wykład systematyczny zasad muzyki na Klawikord przez Karola Kurpińskiego Dyrektora muzyki Teatru narodowego, w którém autor miał na celu znaczne skrócenie czasu uczącemu się muzyki, tak przez jasne wskazanie zasad, jakoteż porządne stopniowanie w rozwinięciu, a nadewszystko przez łatwe i stosowne do młodego pojęcia tłómaczenie się, oprócz tego miał autor na względzie i to, aby wielu niemających sposobności utrzymać nauczyciela, mogło przy rozważney pracy uczyć do pewnego stopnia samych siebie, a późniey i drugich, przez co to dzieło różni się od wszystkich dotąd wydanych w tym przedmiocie, a dla swey dokładności od wszystkich znawców muzyki zaoprobowanym zostało — Gdy one zaś i za granicą Królestwa Polskiego bardzo wielu żądało, niżey podpisany chcąc przeto uczynić dogodność współrodakom uczącym się na tym instrumencie, przesłał znaczną liczbę exemplarzy do handlu JPana Józefa Kopscha w Wilnie, jakoteż i wyszystkie upodobane naynowsze dzieła muzyczne, które już w jego składzie wyszły; te zaś które na nowo wydą, równie temuż JP. Kopschowi bezwłocznie dostawiać będzie. w Warszawie dnia 20 lipca 1818 roku.

Franciszek Klukowski.

---

2 Ukazem rządzącego Senatu na dniu dwódziestym szóstym ominionego miesiąca junii wydanym, z powodu przedstawienia Xięcia Łabanowa Rostowskiego Ministra sprawiedliwości, i wedle opinii komitetu JWW. Ministrow, zalecono, wszystkie apellacyyne sprawy w departamencie drugim Sądu głownego Litewsko Wileńskiego będące, przenieść dla ukończenia do Sądu głównego wremiennego departamentu, które już oddane zostały. Przeto Sąd główny Litewsko Wileński departamentu wremiennego uwiadamia, że do sądzenia tych spraw na dniu 1szym oktobra idącego 1818 roku przystąpi, i one z pośpiechem sądzić będzie, o czém należące strony uwiadomione zostając, iżby wczesną miały gotowość, i z oną do Sądu stawały ostrzega. Datt: roku 1818 julii 29 dnia.

Zgodno z protokułem Sekretarz Wacław Klukowski.

---

2 Ktoby dla umieszczenia kawalerów, mających chodzić na lekcye Uniwersytetu lub do Gimnazyum, potrzebował stancyi, i rązem chciał przyzwoty mieć dla nich zapewniony dozór, pomoc naukowa, i zręczność nabywania wprawy do mówienia językami francuzkim i niemieckim; otrzyma wiadomość o takowey stancyi w Redakcyi Gazety Kuryera Litewskiego.

Wilno Dnia 2 Sierpnia 1818 Roku

OGŁOSZENIE.

Jntendencya 1szey Armii ogłasza: iż targi na dostawienie potrzebnego dla tey Armii prowiantu w 1819 roku, o czém dawniey ogłoszono iuż było przez tęż gazetę w Nrach 39, 40 i 41;

„A mianowicie: w Izbach Skarbowych guberniy: Jarosławskiey, „Włodzimiérskiey, Inflatskiey, „Kurlandzkiey, Woronezkiey, „Tambowskiey, Ekaterynosławskieyi w części Taurychkiey, targi „8bra: 2, 4 i 7; przetargi 8bra: 8, 9 „i 10.— Tulskiey, Kałuzkiey, Riazańskiey, Orłowskiey, Wileńskiey, Połtawskiey, Kurskiey, Słobodzko-Ukraińskiey i Kijowskiey, „targi 8bra: 7, 9 i 11; przetargi „8bra: 15, 16 i 17 — Mińskiey, „Witebskiey, Smoleńskiey, Mohilewskiey, i Czernichowskiey, „targi 8bra: 15, 18 i 21; przetargi „8bra: 23, 24 i 25.„

Na które przez ninieysze obwieszczenie powtarza się wezwanie, także powinny mieć mieysce w Pskowskiey Skarbowey Izbie na pierwszych terminach, iak w Jarosławskiey i innych guberniach pierwszego oddziału, na osnowie dawniey ogłoszoney; zatém życzący wziąć podrady, wzywaią się dla stawienia się także do Pskowskiey Skarbowey Izby na te terminy.

Jenerał Jntendent Kankryn.

ОБЪЯВЛЕНІЕ.

Интендантство 1й Арміи извѣщаетъ, что торги на продовольствіе войскъ оной провіантомъ въ 1819 году, о коихъ предъ тѣмъ объявлено было въ сихъ вѣдомостяхъ N. 39, 40 и 41.

„А имянно въ Казенныхъ Палатахъ Губерній: Ярославской, „Владимирской, Лифляндской, „Курляндской, Воронежской, Тамбовской, Екатеринославской и „части Таврической, торги Октября: 2, 4 и 7, переторжки „Октября: 8, 9, и 10.— Тульской, „Калужской, Рязанской, Орловской, Виленской, Полтавской, „Курской, Слободско-Украинской „и Кіевской, торги Октября 7, „9 и 11, переторжки Октября: „15, 16 и 17.— Минской, Витебской, Смоленской, Могилевской „и Черниговской, торги Октября: 15, 18 и 21, переторжки „Октября: 23, 24 и 25.„

На кои симъ повторяются вызовы, также должны имѣть мѣсто въ Псковской Казенной Палатѣ на раннія сроки, какъ въ Ярославской и прочихъ Губерніяхъ перваго разряда, на прежде объявленномъ основаніи; по чему желающія приглашаются явится также въ Псковскую Казенную Палату на тѣ сроки.

Генералъ Интендантъ Канкринъ.

DODATEK 3ci DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO Ner 62.

Wilno Dnia 2 Augusta 1818 Roku.

OGŁOSZENIE.

Polne Prowiantskie Kommissyonierstwo oddzielnego Litewskiego Korpusu przez ninieysze wzywa do targow, wszystkich chących podiąć się dostawy prowiantu dla opatrzenia nim Litewskiego Ułańskiego półku, maiącego kwaterować w Mieście Słucku, od 1 Oktobra do 1819 roku, mąki 1055 czetwierti, 2 czetwieryki i krup 98 czetwierti, 2 czetwieryki, $3\frac{1}{2}$ garcy; targi takowe będą się odbywały w Mińskiey Skarbowey Izbie, w dniach 15, 17 i 19 miesiąca Augusta teraznieyszego roku; ostateczne zaś przetargi naznaczone w dniach: 20, 22 i 23 tegoż miesiąca. Summa na zadatek wysłana do Mińskiey Skarbowey Izby. Szczegółowe warunki można tam widzieć w każdym czasie.

Ober-Prowiantmeyster 7 klassy Skrebicki.

Członek Kommissyonierstwa Kaczkowski.

Sekretarz Hulak.

ОБЪЯВЛЕНIЕ.

Полевое Провiантское Коммисiонерство отдѣльнаго Литовскаго Корпуса дѣлаетъ чрезъ сiе вызовъ желающихъ къ торгамъ на поставку провiанта для продовольствiя Литовскаго Уланскаго полка имѣющаго квартировать въ Городѣ Слуцкѣ, съ 1 Октября по 1819 годъ; муки 1055 четвертей, 2 четверика и крупъ 98 четвертей 7 четвериковъ $3\frac{1}{2}$ гарнца; торги сiи будутъ производимы въ Минской Казенной Палатѣ: 15, 17 и 19 числъ Августа мѣсяца сего года, окончательныяже переторжки назначены: 20, 22 и 23 числъ того мѣсяца. Сумма на задатокъ выслана въ Минскую Казенную Палату. Подробныя кондицiи можно тамъ видѣть во всякое время.

Оберъ-Провiантмейстеръ 7 го класса Скребицкiй.

Членъ Коммисiонерства Качковскiй.

Секретарь Гулак…